

**ΣΧΟΛΗ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ**

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ: ΜΙΑ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ
ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ-ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΤΟΥ ΤΕΛΩΝΕΙΟΥ ΡΟΔΟΥ**

Της Μεταπτυχιακής Φοιτήτριας

**ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΑΡΙΑΣ
ID: 1197910797**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ εξ αποστάσεως
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ**

ΕΤΟΣ 2021

**ΣΧΟΛΗ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ**

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ: ΜΙΑ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ
ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ-ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΤΟΥ ΤΕΛΩΝΕΙΟΥ ΡΟΛΟΥ**

Της Μεταπτυχιακής Φοιτήτριας

**ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΑΡΙΑΣ
ID: 1197910797**

*Υποβληθείσα στη Σχολή ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ σε μερική εκπλήρωση
των απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Τίτλου εξ αποστάσεως
Ευρωπαϊκής και Πολιτικής Διακυβέρνησης
Ιανουάριος 2021*

Σελίδα εκ προθέσεως κενή

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ: ΜΙΑ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗΣ
ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ-ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΤΟΥ
ΤΕΛΩΝΕΙΟΥ ΡΟΔΟΥ

Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπων Καθηγητής Δρ. ΜΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Πρώτανης Δρ. ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΣΚΑΛΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να παρουσιάσει την πορεία των εξαγωγών και των εισαγωγών στο τελωνείο της Ρόδου την περίοδο 2007 – 2020. Διεξήχθη ποσοτική έρευνα με την χρήση δευτερογενών δεδομένων, από κυβερνητικές στατιστικές. Από την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε βρέθηκε ότι η αξία των εισαγωγών στο τελωνείο της Ρόδου το 2007 κυμαίνονταν στα 21,932 εκατομμύρια ευρώ οι οποίες μειώθηκαν το 2020 στα 1,870 εκατομμύρια ευρώ, ποσοστό μείωσης κατά 90,70%. Το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης συνέβη μεταξύ των ετών 2008 και 2013 κατά 77,36% λόγω της οικονομικής κρίσης. Μια μικρή αύξηση επήλθε τα έτη 2015 – 2017 αλλά χάθηκε λόγω της μεγάλης μείωσης την περίοδο 2018 – 2019 κατά 37,17%. Επιπλέον, το 2020 έναντι του 2019 υπήρξε μια μείωση κατά 27,91% λόγω κορονοϊού. Όσον αφορά τις εισαγωγές παρατηρήθηκε ότι η αξία των εισαγωγών από την Τουρκία, την Κίνα, την Αμερική και το Χονγκ Κονγκ να έχει μειωθεί τις χρονικές περιόδους 2007 – 2019 και 2007 – 2020 σχεδόν πάνω από 90%. Το ίδιο παρατηρήθηκε και για την Αυστραλία μόνο για την περίοδο 2007 – 2020 ενώ την περίοδο 2007 – 2019 οι εισαγωγές διπλασιάστηκαν. Μια εξήγηση αυτής της κατάστασης είναι η μείωση που παρατηρείται στις εισαγωγές από την Αυστραλία το 2020 να οφείλονται στην πανδημία του κορονοϊού. Τέλος, τις χρονικές περιόδους, 2007 – 2019 και 2007 – 2020 παρατηρήθηκε σημαντική μείωση σχεδόν άνω του 80% στους κωδικούς δασμολογικής κατάταξης 10.00.-.10.99, 40.00 - 40.99 έως 70.00 - 70.99 και 90.00 - 90.99. Όμως, στους κωδικούς 20.00.-.20.99, 30.00 - 30.99 και 80.00 - 80.99 η κατάσταση φάνηκε να είναι σχετικά σταθερή παρόλο τις ενδιάμεσες αυξομειώσεις.

Λέξεις Κλειδιά: εξαγωγές, εισαγωγές, τελωνείο Ρόδου

ABSTRACT

The purpose of this research was to present the course of exports and imports at the customs of Rhodes in the period 2007 - 2020. Quantitative research was conducted using secondary data, from government statistics. The analysis found that the value of imports at the customs of Rhodes in 2007 ranged at 21.932 million euros, which decreased in 2020 to 1.870 million euros, a decrease of 90.70%. The largest decrease occurred between 2008 and 2013 by 77.36% due to the financial crisis. A small increase occurred in the years 2015 - 2017 but was lost due to the large decrease in the period 2018 - 2019 by 37.17%. In addition, in 2020 compared to 2019 there was a decrease of 27.91% due to coronavirus. Regarding imports, it was observed that the value of imports from Turkey, China, America and Hong Kong has decreased in the periods 2007-2019 and 2007-2020 by almost more than 90%. The same was observed for Australia only for the period 2007-2020 while in the period 2007-2019 imports doubled. One explanation for this situation is that the decline in imports from Australia in 2020 is due to the coronavirus pandemic. Finally, during the periods 2007-2019 and 2007-2020, there was a significant reduction of almost over 80% in the tariff classification codes 10.00 -. 10.99, 40.00 - 40.99 to 70.00 - 70.99 and 90.00 - 90.99. However, in the codes 20.00 -. 20.99, 30.00 - 30.99 and 80.00 - 80.99 the situation seemed to be relatively stable despite the intermediate fluctuations.

Keywords: exports, imports, Rhodes customs

Αφιέρωση

Η παρούσα διπλωματική αφιερώνεται στο σύζυγό μου και τα παιδιά μου που με στήριξαν σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Ευχαριστίες

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να διατυπώσω θερμές ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Γεώργιο Μαρή, για τις πολύτιμες συμβουλές του και την καθοδήγησή του για να φέρω εις πέρας την παρούσα διπλωματική εργασία, και όλους του καθηγητές του τμήματος για τις γνώσεις που μας δίδαξαν.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Βασίλειο Κούρτη για τη συμβολή του στη διπλωματική μου εργασία.

Με εκτίμηση,

Αντωνίου Μαρία

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1 ^ο Εισαγωγή.....	11
Κεφάλαιο 2 ^ο Βιβλιογραφική Ανασκόπηση.....	13
2.1 Η Ελληνική Οικονομία και τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης.....	13
2.2 Το οικονομικό πλαίσιο της Ελλάδας.....	17
2.2.1 Οικονομικοί δείκτες.....	17
2.2.2 Κύριοι τομείς της βιομηχανίας.....	19
2.3 Ελληνικές εξαγωγές.....	20
2.4 Ελληνικές εισαγωγές.....	23
2.5 Επιχειρηματικό περιβάλλον.....	25
2.5.1 Λογιστικοί και λογιστικοί κανόνες στην Ελλάδα.....	25
2.5.2 Φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα.....	26
2.5.3 Εταιρικοί φόροι.....	27
Κεφάλαιο 3 Η επίδραση της πανδημίας στην οικονομία.....	33
3.1 COVID-19 και ανάκαμψη της Ελλάδας.....	33
3.2 COVID-19 και προκλήσεις της Ελλάδας.....	36
3.3 COVID-19 και εξαγωγές.....	50
3.4 Δημοσιονομική πολιτική.....	59
Κεφάλαιο 4.0 Μεθοδολογία.....	61
4.1 Σκοπός.....	61
4.2 Είδος έρευνας.....	62
4.3 Δείγμα.....	62
4.4 Στατιστική Ανάλυση.....	62
4.5 Αποτελέσματα.....	68
Συμπεράσματα.....	73
Βιβλιογραφία.....	75
Παράρτημα	77

Κεφάλαιο 1^ο Εισαγωγή

Στη σημερινή παγκόσμια οικονομία, οι καταναλωτές συνηθίζουν να βλέπουν προϊόντα από κάθε γωνιά του κόσμου στα τοπικά παντοπωλεία και τα καταστήματα λιανικής. Αυτά τα προϊόντα στο εξωτερικό - ή οι εισαγωγές - παρέχουν περισσότερες επιλογές στους καταναλωτές. Και επειδή συνήθως κατασκευάζονται φθηνότερα από οποιοδήποτε ισοδύναμο εγχώριας παραγωγής, οι εισαγωγές βοηθούν τους καταναλωτές να διαχειρίζονται τον προϋπολογισμό των νοικοκυριών τους.

Όταν υπάρχουν πάρα πολλές εισαγωγές σε μια χώρα σε σχέση με τις εξαγωγές της - που είναι προϊόντα που αποστέλλονται από αυτήν τη χώρα σε έναν ξένο προορισμό - μπορεί να στρεβλώσει το εμπορικό ισοζύγιο ενός έθνους και να υποτιμήσει το νόμισμά του. Η υποτίμηση του νομίσματος μιας χώρας μπορεί να έχει τεράστιο αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή των πολιτών μιας χώρας, επειδή η αξία ενός νομίσματος είναι ένας από τους μεγαλύτερους καθοριστικούς παράγοντες της οικονομικής απόδοσης ενός έθνους και του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος του (ΑΕγχΠ). Η διατήρηση του κατάλληλου ισοζυγίου εισαγωγών και εξαγωγών είναι ζωτικής σημασίας για μια χώρα. Η δραστηριότητα εισαγωγής και εξαγωγής μιας χώρας μπορεί να επηρεάσει το ΑΕγχΠ μιας χώρας, τη συναλλαγματική ισοτιμία και το επίπεδο πληθωρισμού και επιτοκίων.

Η ελληνική οικονομία από τα τέλη της δεκαετίας του 2000 παρουσιάζει σημαντικά ελλείμματα και προβλήματα. Αυτά είχαν σημαντικές επιδράσεις τόσο στον προϋπολογισμό του κράτους όσο και στο εμπορικό ισοζύγιο της. Στην προσπάθεια αντιμετώπισης της δόθηκε ιδιαίτερη εστίαση στην αντιμετώπιση του ελλείμματος μέσω της εφαρμογής δημοσιονομικών μέτρων και δεν υπήρχε έντονη ενασχόληση με το εμπορικό ισοζύγιο που θα μπορούσε να αποτελέσει και μία εναλλακτική προσέγγιση αντιμετώπισης των προβλημάτων που υπήρχαν.

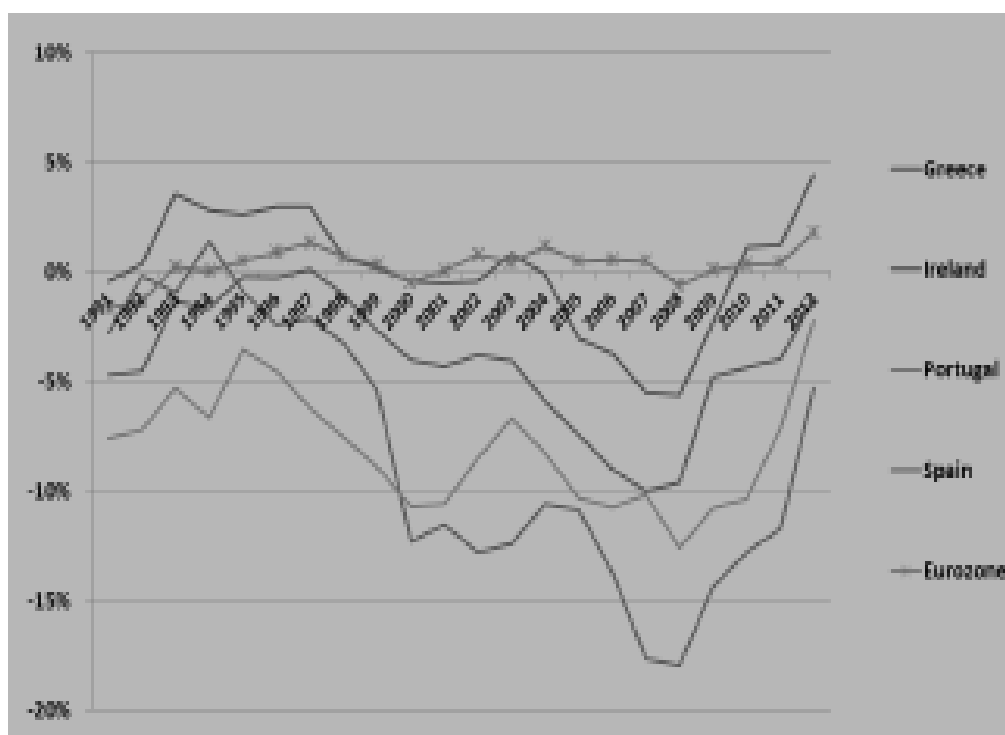
Όντως το ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο δείχνει μία τάση εξισορρόπησης και ιδιαίτερη εστίαση δίνεται στον τομέα των εισαγωγών και των εξαγωγών. Οι ελληνικές εξαγωγές και η αύξηση τους αποτελεί μία δυναμική ενίσχυσης της ελληνικής οικονομίας. Υπάρχει βέβαια συνάρτηση της οικονομίας σε εθνικό επίπεδο και στην αύξηση τόσο των εξαγωγών όσο και των εισαγωγών. Η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας είναι ένα παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει τόσο τις εισαγωγές και τις εξαγωγές σε εθνικό επίπεδο.

Σελίδα εκ προθέσεως κενή

Κεφάλαιο 2° Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

2.1 Η Ελληνική Οικονομία και τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης

Ξεκινάμε με μια σύντομη περιγραφή του τι μετράται από το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και μια παρουσίαση των πρόσφατων εξελίξεων. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών μετρά τη διαφορά μεταξύ των εσόδων από εξαγωγή μιας χώρας και του κόστους εισαγωγής (το εμπορικό ισοζύγιο), συν δύο μικρότερα στοιχεία, καθαρό εισόδημα και καθαρές μεταβιβάσεις. Ουσιαστικά, όταν μια χώρα εισάγει περισσότερα από όσα εξάγει, αντιμετωπίζει έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών και πρέπει να δανειστεί από το εξωτερικό ή να πουλήσει περιουσιακά στοιχεία σε αλλοδαπούς προκειμένου να χρηματοδοτήσει τη διαφορά · όταν εξάγει περισσότερα από όσα εισάγει, δανείζει σε ξένες χώρες ή αγοράζει τα περιουσιακά τους στοιχεία. Είναι σημαντικό ότι ο εγχώριος δανειολήπτης (ή δανειστής) μπορεί να είναι είτε ο ιδιωτικός είτε ο δημόσιος τομέας. Το Σχήμα 2.1 παρουσιάζει την εξέλιξη του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών για την Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Πορτογαλία, την Ισπανία και την Ευρωζώνη συνολικά. Μπορεί κανείς να δει ξεκάθαρα ότι το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών κάθε περιφερειακής χώρας επιδεινώθηκε σημαντικά από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 και την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση της περιόδου 2007-09 και βελτιώθηκε γρήγορα από τότε. Ταυτόχρονα, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Ευρωζώνης στο σύνολό του δεν άλλαξε πολύ.

Σχήμα 2.1: Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% του ΑΕΠ)

Πηγή: Eurostat (2020)

Η άνοδος και η πτώση των ελλειμμάτων τρεχουσών συναλλαγών των περιφερειακών χωρών μπορούν να αποδοθούν στην εισαγωγή του ευρώ και τις συνέπειες της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, αντίστοιχα. πυρήνας προς την (σχετικά) φτωχότερη περιφέρεια. Το τελευταίο αύξησε την αποτροπή του κινδύνου των επενδύτων, οδηγώντας στη διακοπή και αντιστροφή των ροών κεφαλαίου. Με άλλα λόγια, η μείωση των ελλειμμάτων τρεχουσών συναλλαγών που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια οφείλεται στη μείωση των ροών κεφαλαίων προς την ευρωπαϊκή περιφέρεια.

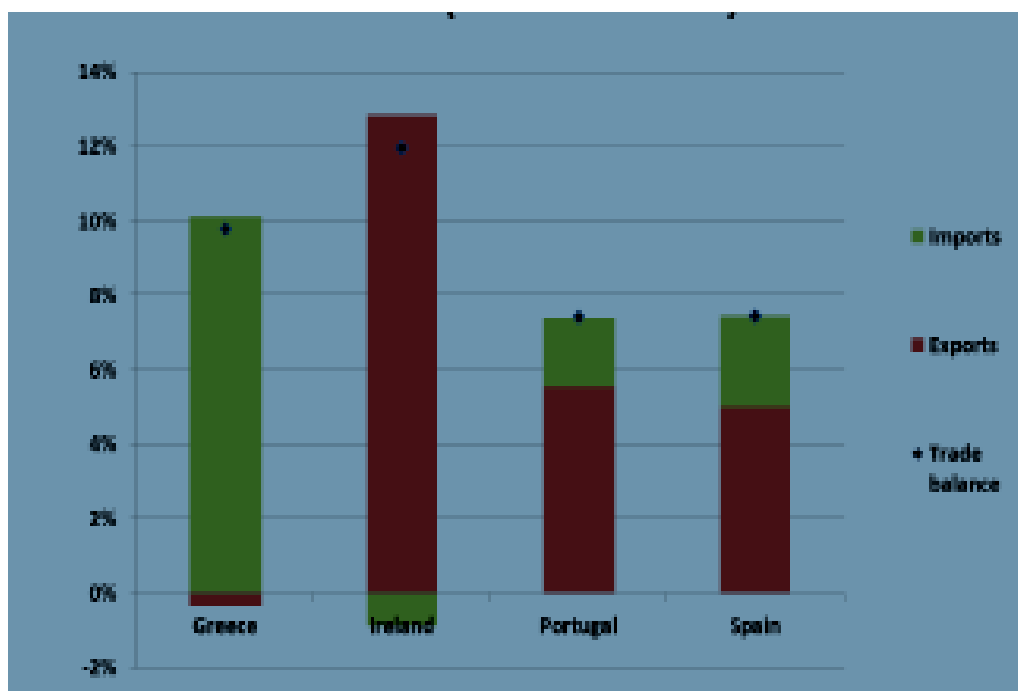
Το οικονομικό αποτέλεσμα της μείωσης των ροών κεφαλαίου είναι ότι απαιτεί προσαρμογή του εμπορίου: τα εμπορικά ελλείμματα δεν μπορούν πλέον να χρηματοδοτούνται από το εξωτερικό και, ως εκ τούτου, πρέπει να μειωθούν. Η προσαρμογή μπορεί να πραγματοποιηθεί με δύο διαφορετικούς τρόπους. Πρώτον, μειώνεται το συνολικό εισόδημα της χώρας που μειώνει την κατανάλωση και οδηγεί σε χαμηλότερες εισαγωγές, καθώς μέρος των καταναλωτικών αγαθών εισάγεται. Δεύτερον, η παραγωγή της χώρας μετατοπίζεται από το μη εμπορεύσιμο στον εμπορεύσιμο τομέα, οδηγώντας σε υψηλότερες εξαγωγές και στη μετατόπιση των εισαγωγών από την εγχώρια αγορά.

Απαραίτητη προϋπόθεση για αυτήν την αλλαγή είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του εμπορεύσιμου τομέα της χώρας, η οποία, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, απαιτεί μείωση των μισθών και των τιμών έναντι των ξένων ανταγωνιστών. Συνήθως, η προσαρμογή επιτυγχάνεται μέσω ενός συνδυασμού αυτών των δύο τρόπων. Ωστόσο, μια πιο ουσιαστική στροφή προς τα εμπορεύσιμα συμβάλλει στη διατήρηση της παραγωγής και της απασχόλησης και συνεπώς οδηγεί σε λιγότερες οικονομικές και κοινωνικές δυσκολίες, για ένα δεδομένο επίπεδο προσαρμογής τρεχουσών συναλλαγών.

Στην ανάλυση που ακολουθεί θα συγκρίνουμε τις εξελίξεις στην Ελλάδα με αυτές στην Ιρλανδία, την Πορτογαλία και την Ισπανία. Η σύγκριση της Ελλάδας με την Ιρλανδία, την Πορτογαλία και την Ισπανία είναι ενημερωτική, καθώς και οι τέσσερις χώρες μοιράστηκαν την ίδια δυσκολία: όταν ξεκίνησε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, όλες είχαν πολύ μεγάλα ελλείμματα τρεχουσών

συναλλαγών και αναγκάστηκαν να τα μειώσουν γρήγορα τα επόμενα χρόνια. Επιπλέον, η προσαρμογή ήταν αρκετά δύσκολη ώστε και οι τέσσερις χώρες αντιμετώπισαν οικονομικές κρίσεις και ζήτησαν (και έλαβαν) βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.⁵ Επομένως, η συγκριτική πτυχή αυτής της άσκησης μας επιτρέπει να διαχωρίσουμε τα ζητήματα που σχετίζονται με συνολική δυσκολία προσαρμογής, την οποία μοιράζονται και οι τέσσερις χώρες, από αυτές που ήταν συγκεκριμένες για την Ελλάδα.

Το Σχήμα 2.2 δείχνει την αλλαγή στο εμπορικό ισοζύγιο μεταξύ 2007 και 2012 για τις τέσσερις εν λόγω χώρες ως ποσοστό του επιπέδου του ΑΕΠ του 2007. Δείχνει επίσης την αποσύνθεση αυτής της αλλαγής στην επέκταση των εξαγωγών και τη συμπίεση των εισαγωγών.

Σχήμα 2.2: Μεταβολή στο εμπορικό ισοζύγιο μεταξύ 2007 και 2012 (% του ΑΕΠ 2007)

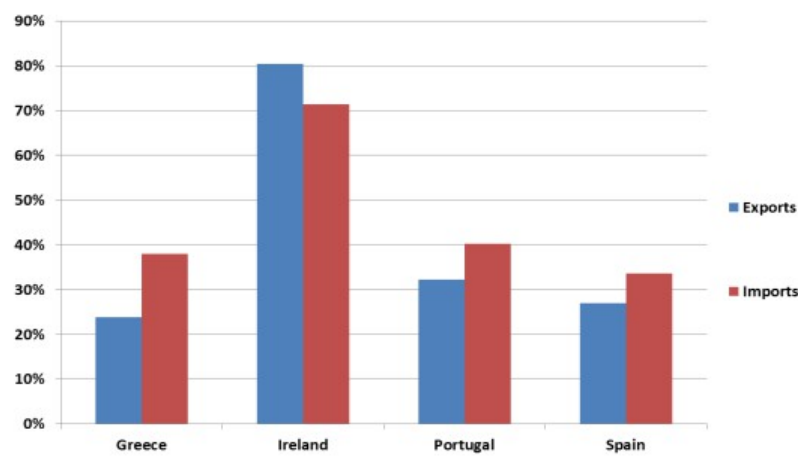
Πηγή: Eurostat (2020)

Και οι τέσσερις χώρες σημείωσαν μεγάλες βελτιώσεις στο εμπορικό τους ισοζύγιο κατά τη διάρκεια αυτών των ετών, στην περίπτωση της Ελλάδας κατά σχεδόν 10% του ΑΕΠ πριν από την κρίση. Ωστόσο, η σύνθεση αυτής της βελτίωσης ποικίλλει δραματικά μεταξύ των χωρών: στην περίπτωση της Ελλάδας οφείλεται αποκλειστικά στη μείωση των εισαγωγών, ενώ οι εξαγωγές μειώθηκαν πραγματικά

κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου (η μείωση των εισαγωγών εισέρχεται με θετικό σημάδι επειδή βελτιώνει το εμπορικό ισοζύγιο). Η Ιρλανδία είναι η κατοπτρική εικόνα της Ελλάδας, με τεράστια αύξηση των εξαγωγών και ελαφρά αύξηση των εισαγωγών. Η Πορτογαλία και η Ισπανία παρουσιάζουν μια πιο ισορροπημένη εικόνα, με την επέκταση των εξαγωγών να αντιπροσωπεύει περίπου τα δύο τρίτα της βελτίωσης και της συμπίεσης των εισαγωγών για το υπόλοιπο.

Τα σχήματα στο Σχήμα 2.2 είναι σημαντικά, διότι είναι ενδεικτικά του οικονομικού κόστους που υπέστη κάθε χώρα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου: Η Ελλάδα παρουσίασε καταστροφική κατάθλιψη, ενώ οι άλλες χώρες είχαν σοβαρές αλλά σχετικά ήπιες ύφεση. Για αυτόν τον λόγο, είναι ζωτικής σημασίας να εντοπιστεί η πηγή των έντονων διαφορών ως προς τον τρόπο με τον οποίο κάθε χώρα έκλεισε το εμπορικό της έλλειμμα και, το πιο σημαντικό, να εκτιμήσει εάν η πολιτική παρέμβαση μπορεί να βελτιώσει αυτό το πρότυπο.

Μία δυσκολία σε αυτήν τη σύγκριση είναι ότι οι χώρες διέφεραν σημαντικά σε σχέση με τις εμπορικές τους επιδόσεις ακόμη και πριν από την κρίση, όπως απεικονίζεται στο Σχήμα 2.3. Για παράδειγμα, η Ιρλανδία εξήγαγε και εισήγαγε διπλάσιο μερίδιο του ΑΕγχΠ από ό, τι η Ελλάδα, με την Πορτογαλία και την Ισπανία στη μέση. Επομένως, είναι δύσκολο να εκτιμηθεί εάν η απόδοση μετά την κρίση οφείλεται στα βαθιά, εγγενή χαρακτηριστικά κάθε χώρας, αντικατοπτρίζονται στην απόδοση πριν από την κρίση και είναι δύσκολο να αλλάξουν, ή οφείλονται σε παράγοντες που επιδέχονται πολιτική.

Σχήμα 2.3: Εισαγωγές και εξαγωγές ως % του ΑΕΠ, 2007

Πηγή: Eurostat (2020)

Για να προσδιορίσουμε εάν η διαφορά στα μοτίβα προσαρμογής οφείλεται σε προϋπάρχουσες διαφορές στην οικονομική δομή ή σε πιο παροδικά χαρακτηριστικά, καταφεύγουμε σε οικονομικά μοντέλα τα οποία περιγράφουμε λεπτομερώς στην επόμενη Ενότητα.

2.2 Το οικονομικό πλαίσιο της Ελλάδας

2.2.1 Οικονομικοί δείκτες

Η αύξηση των εξαγωγών, των τουριστικών εσόδων και της εγχώριας κατανάλωσης συνέχισε να στηρίζει την ελληνική οικονομία το 2019. Ωστόσο, ο ρυθμός ανάπτυξης παρέμεινε κάτω από τις προσδοκίες εν μέσω περιορισμένων ιδιωτικών επενδύσεων και υπο-εκτέλεσης δημόσιων επενδύσεων. Το ΑΕΠ αναμενόταν να αυξηθεί κατά 1,9% το 2019. Η χαλαρότερη δημοσιονομική πολιτική και οι υψηλότερες εισροές ξένων κεφαλαίων αναμένεται να αυξήσουν το ρυθμό ανάπτυξης βραχυπρόθεσμα. Ωστόσο, η ασθενέστερη παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη και οι δημογραφικές προκλήσεις θα μπορούσαν να επηρεάσουν την ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα. Σύμφωνα με τις ενημερωμένες προβλέψεις του ΔΝΤ από τις 14 Απριλίου 2020, λόγω του ξεσπάσματος του COVID-19, η αύξηση του ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο -10% το 2020 και να αυξηθεί στο 5,1% το 2021, υπό τον όρο της παγκόσμιας οικονομικής μετά την πανδημία ανάκτηση.

Οι μακροοικονομικοί δείκτες της Ελλάδας συνέχισαν να βελτιώνονται το 2019, με την ανάπτυξη να επιταχύνεται το δεύτερο εξάμηνο του έτους μετά την άνοδο

της συντηρητικής και επαγγελματικής νέας δημοκρατίας στην εξουσία. Το ΔΝΤ εκτιμά το πλεόνασμα του προϋπολογισμού 2019 στο 1,7%, το οποίο αναμένεται να μειωθεί στο 0,1% το 2020 και να φθάσει στο -0,7% το 2021. Επιπλέον, το ΔΝΤ αξιολογεί το δημόσιο χρέος στο 176,6%, αναμένοντας να μειωθεί περαιτέρω στο 171,4% και το 167,1% το 2020 και 2021, αντίστοιχα (το ΔΝΤ εκτιμά ότι δεν λαμβάνουν υπόψη την πανδημία COVID-19). Οι αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων μειώθηκαν σε χαμηλό όλων των εποχών καθώς η χώρα εξέδωσε ακόμη και βραχυπρόθεσμα κρατικά ομόλογα με αρνητικά ποσοστά απόδοσης.

Η κυβέρνηση συγκέντρωσε σχεδόν 500 εκατομμύρια ευρώ στην πρώτη δημοπρασία χρέους του 2020, η οποία διατηρούσε αρνητικά ποσοστά απόδοσης από τα τέλη του 2019. Επίσης, ολοκλήρωσε την πρόωρη αποπληρωμή ενός σχεδόν τρίτου του χρέους του ΔΝΤ - περίπου 2,7 δισεκατομμύρια ευρώ - τον Νοέμβριο Ταυτόχρονα, το Χρηματιστήριο Αθηνών αυξήθηκε περισσότερο από 40% πέρυσι, σε μεγάλο βαθμό μπροστά από τους Ευρωπαίους ομολόγους του. Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας ξεκίνησε μια σειρά ιδιωτικοποιήσεων στους τομείς των υποδομών και της ενέργειας σε μια προσπάθεια να μειωθεί το χάσμα ανταγωνιστικότητας με την Ευρώπη. Ωστόσο, οι ελληνικές τράπεζες εξακολουθούν να έχουν υψηλό όγκο μη εξυπηρετούμενων δανείων, για τα οποία η κυβέρνηση εξετάζει ένα σχέδιο προστασίας 9 δισεκατομμυρίων ευρώ. Επιπλέον, οι ρυθμοί ανάπτυξης παραμένουν υποτονικοί μετά από χρόνια ύφεση, η οποία ασκεί πίεση στην ανάκαμψη των μισθών και της κατανάλωσης. Το ΔΝΤ αναμένει ότι ο πληθωρισμός θα μειωθεί από το εκτιμώμενο 0,5% το 2019 σε -0,5 το 2020 και στη συνέχεια θα αυξηθεί σε 1% το 2021. Το ελληνικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ έχει αυξηθεί λιγότερο από 10% από το 2013, ενώ η Oxford Economics προβλέπει ότι τα επίπεδα του ελληνικού ΑΕΠ θα επιστρέψουν μόνο στα επίπεδα πριν από την κρίση έως το 2033. Η συρρίκνωση και η γήρανση του πληθυσμού, σε συνδυασμό με τη διαρροή εγκεφάλων θα μπορούσαν επίσης να πιέσουν την οικονομική ανάκαμψη. Η κυβέρνηση εισήγαγε ένα σχέδιο για να προσελκύσει νέους επαγγελματίες προσφέροντας θέσεις εργασίας που πληρώνουν στους εργαζομένους τουλάχιστον 3.000 ευρώ το μήνα για δύο χρόνια, σε μεγάλο βαθμό πάνω από τον μέσο ελληνικό μισθό αυτή τη στιγμή.

Η ανεργία συνέχισε να μειώνεται το 2019 - 17,3% έναντι 19,3% ένα χρόνο νωρίτερα - αλλά παραμένει το υψηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση και συνεχίζει να επηρεάζει σχεδόν ένα άτομο στα πέντε στο εργατικό δυναμικό. Η πλήρης και

εξαρτημένη αύξηση της απασχόλησης παραμένει ο κύριος μοχλός της αύξησης των ποσοστών απασχόλησης, ενώ η αύξηση της μερικής απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης παραμένει μέτρια. Ωστόσο, το ΔΝΤ αναμένει ότι η τάση ανεργίας θα επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από τον αρνητικό οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19, το ποσοστό που εκτιμάται επί του παρόντος να αυξηθεί στο 22,3% το 2020 και να μειωθεί ελαφρώς στο 19% το 2021.

Πίνακας 2.1: Στοιχεία έκθεσης ΔΝΤ

Κύριοι δείκτες	2018	2019 (€)	2020 (€)	2021 (€)	2022 (€)
ΑΕΠ (δισ δολάρια ΗΠΑ)	218.24	209.88	194.38	219.01	235.68
ΑΕΠ (σταθερές τιμές, ετήσια αλλαγή%)	1.9	1.9	-9.5	4.1	5.6
ΑΕΠ κατά κεφαλή (δολάρια ΗΠΑ)	20	19	18	20	22
Υπόλοιπο γενικής κυβέρνησης (σε % του ΑΕΠ)	4.0	3.5	3.5	2.7	0.8
Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης (σε % του ΑΕΠ)	184.8	180.9	205.2	200.5	187.3
Ρυθμός πληθωρισμού (%)	0.8	0.5	-0.6	0.7	0.9
Ποσοστό ανεργίας (% του εργατικού δυναμικού)	19.3	17.3	19.9	18.3	16.6
Τρέχων λογαριασμός (δισδολάρια ΗΠΑ)	-7.58	-4.40	-15.04	-9.78	-7.90
Τρέχων	-3.5	-2.1	-7.7	-4.5	-3.4

λογαριασμός (σε % του ΑΕΠ)					
-------------------------------	--	--	--	--	--

Πηγή: Naftemporiki (2020)

Σημείωση: (ε) Εκτιμώμενα δεδομένα

2.2.2 Κύριοι τομείς της βιομηχανίας

Παραδοσιακά, η οικονομία της Ελλάδας βασίστηκε στη γεωργία, αλλά σήμερα ο τομέας αντιπροσωπεύει το 3,7% του ΑΕΠ και απασχολεί το 12% του εργατικού δυναμικού (Παγκόσμια Τράπεζα, 2019). Οι κύριες καλλιέργειες είναι ο καπνός (τρίτος μεγαλύτερος Ευρωπαίος παραγωγός, 23ος παγκοσμίως) και το βαμβάκι. Η Ελλάδα διαθέτει επίσης μια σημαντική βιομηχανία εκτροφής προβάτων και η αλιευτική βιομηχανία αναπτύσσεται καλά στις παράκτιες περιοχές.

Ως αποτέλεσμα της διαφοροποίησης της οικονομίας από τη χώρα, η βιομηχανία αντικατέστησε τη γεωργία ως τη δεύτερη πηγή εισοδήματος μετά τις υπηρεσίες, αντιπροσωπεύοντας το 15,3% του ΑΕΠ και το 15% του εργατικού δυναμικού. Ωστόσο, το μερίδιό της ήταν υψηλότερο (20%) πριν από την οικονομική κρίση του 2007. Κύριοι τομείς είναι η ηλεκτρονική, ο εξοπλισμός μεταφορών, η κατασκευή και κατασκευή ενδυμάτων. Επιπλέον, η Ελλάδα διαθέτει τον μεγαλύτερο θαλάσσιο στόλο στον κόσμο. Ο τομέας των υπηρεσιών αντιπροσωπεύει το 68,1% του ΑΕΠ και απασχολεί το 73% του εργατικού δυναμικού. Ο τουρισμός παρέχει μια ουσιαστική πηγή εισοδήματος και από μόνο του συμβάλλει στο 17,1% του ΑΕγχΠ (ο κύριος τομέας της συνεισφοράς στο εθνικό ΑΕΠ). Ο τομέας απασχολεί άμεσα λιγότερα από 400,00 άτομα, αντιπροσωπεύοντας το 10,0% της συνολικής απασχόλησης στη χώρα (ΟΟΣΑ).

Πίνακας 2.2: Κύριοι τομείς της βιομηχανίας

Προστιθέμενη αξία (σε% του ΑΕΠ)	Γεωργία	Βιομηχανία	Υπηρεσίες
Προστιθέμενη αξία (σε% του ΑΕΠ)	11.7	15.2	73.1
Προστιθέμενη αξία (σε% του ΑΕΠ)	3.7	15.3	68.1
Προστιθέμενη αξία	-1.8	1.4	1.0

(σε% του ΑΕΠ)			
---------------	--	--	--

2.3 Ελληνικές εξαγωγές

Η Ελλάδα έχει μια οικονομία προσανατολισμένη στις εξαγωγές, με το εμπόριο να αντιπροσωπεύει το 72,5% του ΑΕΠ από το 2018 (Παγκόσμια Τράπεζα, 2019). Τα προϊόντα πετρελαίου αντιπροσωπεύουν τόσο τα εισαγόμενα όσο και τα εξαγόμενα είδη καθώς η χώρα εισάγει αργό πετρέλαιο και εξάγει εξευγενισμένα προϊόντα. Η ιατρική, το ψάρι και το ελαιόλαδο είναι επίσης μερικά από τα πιο εξαγόμενα είδη. Η ιατρική αντιπροσωπεύει σημαντικό μερίδιο των εισαγωγών (3,7%), ακολουθούμενη από αυτοκίνητα και κρουαζιερόπλοια.

Το εμπόριο με χώρες της ΕΕ αντιπροσωπεύει το ήμισυ των εισαγωγών και εξαγωγών. Η Ιταλία και η Γερμανία είναι οι κύριοι εμπορικοί εταίροι της Ελλάδας με την Ιταλία να είναι ο κορυφαίος προορισμός για τις ελληνικές εξαγωγές και η Γερμανία να είναι ο κύριος προμηθευτής αγαθών και υπηρεσιών στην Ελλάδα. Η Τουρκία, η Ρωσία και η Κίνα είναι μερικοί από τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της ΕΕ που δεν ανήκουν στην ΕΕ.

Διαρθρωτικά σε έλλειμμα, το εμπορικό ισοζύγιο βελτιώθηκε μεταξύ 2009 και 2016 καθώς οι εισαγωγές μειώθηκαν ταχύτερα από τις εξαγωγές. Οι εισαγωγές αυξήθηκαν ραγδαία το 2017 και παρέμειναν ισχυρές το 2018, διευρύνοντας το εμπορικό έλλειμμα. Όπως ανέφερε η Παγκόσμια Τράπεζα, το εμπορικό έλλειμμα που καταγράφηκε το 2018 ήταν 26.532 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Σύμφωνα με στοιχεία του ΠΟΕ, το 2018 οι ελληνικές εξαγωγές εμπορευμάτων έφτασαν τα 39,5 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, ενώ οι εισαγωγές ανήλθαν σε σχεδόν 64 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Όσον αφορά τις εξαγωγές και τις εισαγωγές υπηρεσιών κατά το ίδιο έτος, αυτές έφτασαν τα 43 και 21 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ αντίστοιχα. Σύμφωνα με την Πανελλήνια Ένωση Εξαγωγέων, οι εξαγωγές αγαθών ανήλθαν σε 30,5 δισεκατομμύρια ευρώ τον Ιανουάριο-Νοέμβριο του 2019, σχεδόν ισοδύναμα με τα επίπεδα από ένα χρόνο νωρίτερα, ενώ οι εισαγωγές αυξήθηκαν στα 49,7 δισεκατομμύρια ευρώ, από 48,6 δισεκατομμύρια ευρώ σε ετήσια βάση, ωθώντας το έλλειμμα σε 19,2 δισεκατομμύρια ευρώ, από 18,1 δισεκατομμύρια ευρώ.

Πίνακας 2.4

Αξίες εξωτερικού εμπορίου	2015	2016	2017	2018	2019
Εισαγωγές αγαθών (εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ)	48,417	48,592	54,291	63,877	62,309
Εξαγωγές αγαθών (εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ)	28,617	28,137	32,645	39,502	37,887
Εισαγωγές υπηρεσιών (εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ)	12,048	10,715	17,442	20,896	21,130
Εξαγωγές υπηρεσιών (εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ)	30,757	27,777	37,768	43,729	44,957

Πηγή: World Trade Organization (2020)

Πίνακας 2.5

Δείκτες εξωτερικού εμπορίου	2015	2016	2017	2018	2019
Εξωτερικό εμπόριο (σε % του ΑΕΠ)	63.1	60.8	67.0	72.5	74.4
Εμπορικό ισοζύγιο (εκατομμύρια USD)	-19,603	-19,858	-22,389	-26,532	-25,572
Εμπορικό ισοζύγιο (συμπεριλαμβανομένης της υπηρεσίας) (εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ)	-1,220	-1,713	-1,656	-3,935	-2,008
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (ετήσια	0.4	0.3	7.1	4.2	2.5

αλλαγή%)					
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (ετήσια αλλαγή%)	3.1	-1.8	6.8	8.7	4.8
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (σε% του ΑΕΠ)	31.5	30.8	34.0	36.4	37.2
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (σε% του ΑΕΠ)	31.6	30.1	33.0	36.1	37.2

Πηγή: World Bank (2020)

Πίνακας 2.6: Κύριες υπηρεσίες

27,6 δις. USD υπηρεσιών που εξήχθησαν το 2016	
Ταξίδι +	53.01%
Μεταφορά +	31.26%
Άλλες επιχειρηματικές υπηρεσίες +	6.57%
Υπηρεσίες υπολογιστών και πληροφοριών +	2.11%
Υπηρεσίες κατασκευής +	2.00%
Υπηρεσίες επικοινωνιών +	1.66%
Ασφαλιστικές υπηρεσίες +	1.22%
Πολιτιστικές και ψυχαγωγικές υπηρεσίες +	0.85%
Κυβερνητικές υπηρεσίες	0.62%
Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	0.41%
Δικαιώματα και τέλη άδειας	0.28%
10,6 δις. USD υπηρεσιών που εισήχθησαν το 2016	
Μεταφορά +	46.07%
Ταξίδι +	20.88%
Άλλες επιχειρηματικές υπηρεσίες +	8.57%
Ασφαλιστικές υπηρεσίες +	8.50%
Υπηρεσίες επικοινωνιών +	3.38%
Υπηρεσίες υπολογιστών και πληροφοριών +	2.87%
Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	2.46%
Δικαιώματα και τέλη άδειας	2.33%
Πολιτιστικές και ψυχαγωγικές υπηρεσίες +	2.25%
Υπηρεσίες κατασκευής +	1.37%
Κυβερνητικές υπηρεσίες	1.33%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (2020)

2.4 Ελληνικές εισαγωγές

Οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 2,6% κατά τη διάρκεια του 2019 και ανήλθαν σε 55.521,0 εκατομμύρια ευρώ, από 54.119,7 εκατομμύρια ευρώ το

2018. Η ΕΕ είναι επίσης σημαντικός εμπορικός εταίρος της Ελλάδας, με μερίδιο 53,1%. Οι κύριες χώρες περιλαμβάνουν:

- Γερμανία (11,1%)
- Ιταλία (8,6%)
- Ιράκ (8,2%)
- Ρωσία (7,3%)
- Κίνα (7,3%)
- Ολλανδία (5,0%)
- Γαλλία (4,3%)
- Ισπανία (3,7%)

Πίνακας 2.7: Ελληνικές εισαγωγές / χώρα (σε εκατομμύρια ευρώ)

Χώρα	2019	2018	2017
Γερμανία	6,139	5,823	5,278
Ιταλία	4,773	4,526	4,091
Ιράκ	4,557	4,524	3,146
Ρωσία	4,079	4,141	3,421
Κίνα	4,061	3,445	2,719
Ολλανδία	2,788	2,815	2,675
Γαλλία	2,397	2,181	1,141
Ισπανία	2,038	2,071	1,775
Βουλγαρία	1,983	1,888	1,736
Τουρκία	1,943	1,848	1,429
Βέλγιο	1,725	1,707	1,773
Αλλα	19,038	19,151	17,173
ΣΥΝΟΛΟ	55,521	54,120	47,357

Πίνακας 2.8: Ελληνικές εισαγωγές / τομέας (σε εκατομμύρια ευρώ)

Έτος	2019	2018	2017
Ορυκτά καύσιμα και λιπαντικά	14,933	15,963	12,216
Μηχανήματα και εξοπλισμός μεταφοράς	10,432	9,697	8,262
Χημικά	8,604	7,984	7,425
Τα βιομηχανικά προϊόντα ταξινομούνται κυρίως ανά υλικό	6,322	6,529	5,975
Διάφορα βιομηχανικά προϊόντα	6,613	5,833	5,366
Τροφή και ζωντανά ζώα	6,056	5,758	5,671

Άλλα	2,561	2,356	2,441
ΣΥΝΟΛΟ	55,521	54,120	47,356

Πηγή: *Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (2020) Προφίλ Υπηρεσίας [online] ανάκτηση από: <https://www.statistics.gr/> [πρόσβαση 10-11-2020]*

2.5 Επιχειρηματικό περιβάλλον

2.5.1 Λογιστικοί και λογιστικοί κανόνες στην Ελλάδα

Η λογιστική χρήση έχει περίοδο 12 μηνών και λήγει στις 31 Δεκεμβρίου ή στις 30 Ιουνίου. Οι θυγατρικές ξένων ομίλων μπορούν να χρησιμοποιούν άλλες ημερομηνίες στο τέλος του έτους. IFRS ή Ελληνικό GAAP. Η εφαρμογή των ΔΠΧΠ είναι υποχρεωτική για εταιρείες με εισηγμένες μετοχές ή τίτλους, και για εταιρείες που ενοποιούνται για λογιστικούς σκοπούς με εταιρεία που χρησιμοποιεί ΔΠΧΑ εάν η εταιρεία αυτή αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το 5% του ενοποιημένου κύκλου εργασιών, ενοποιημένων περιουσιακών στοιχείων ή ενοποιημένων αποτελεσμάτων (μετά από δικαιώματα μειοψηφίας). Το ΔΠΧΠ είναι προαιρετικό για άλλες εταιρείες και εταιρείες περιορισμένης ευθύνης. Το νέο ελληνικό GAAP, το οποίο έχει πολλές ομοιότητες με τα ΔΠΧΑ, ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2015 σε όλες τις άλλες περιπτώσεις.

Η κοινοτική λογιστική νομοθεσία βασίζεται κυρίως σε δύο οδηγίες. Το πρώτο (78/660 / CEE) υποχρεώνει όλες τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης να καταρτίζουν ετήσιους λογαριασμούς. Στόχος του δεν είναι η επίτευξη πλήρους εναρμόνισης των λογιστικών κανόνων, αλλά η διασφάλιση καλύτερης σύγκρισης των χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Το δεύτερο (83/149 / CEE) υποχρεώνει τις μητρικές εταιρείες να καταρτίζουν ενοποιημένους λογαριασμούς και μια ενοποιημένη ετήσια έκθεση, στην οποία περιγράφονται λεπτομερώς η οικονομική κατάσταση του ομίλου. Η αξιολόγηση των λογαριασμών επικεντρώνεται στις αρχές της προσοχής και του αμετάβλητου των μεθόδων αξιολόγησης. Η ετήσια έκθεση πρέπει να περιέχει μια πιστή αναπαράσταση της εξέλιξης των επιχειρήσεων και της οικονομικής κατάστασης της εταιρείας. Επιπλέον, πρέπει να περιέχει πληροφορίες σχετικά με σημαντικά γεγονότα που έχουν συμβεί μέσα στη χρήση, την προβλεπόμενη εξέλιξη της εταιρείας και τις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης της εταιρείας. Η οικονομική κατάσταση πρέπει να περιλαμβάνει: έναν ισολογισμό, μια ετήσια έκθεση, έναν πίνακα κατανομής κερδών και σημειώσεις.

Κάθε χρόνο οι εταιρείες υποχρεούνται να δημοσιεύουν μια οικονομική κατάσταση που περιλαμβάνει: ισολογισμό, ετήσια έκθεση, πίνακα κατανομής κερδών και σημειώσεις. Πρέπει να ελεγχθεί, να σταλεί στο μητρώο ανώνυμων εταιρειών και να δημοσιευτεί στο επίσημο κυβερνητικό περιοδικό. Σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές οδηγίες, όλες οι εταιρείες που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο πρέπει επίσης να καταρτίζουν τους ενοποιημένους ετήσιους λογαριασμούς τους βάσει των προτύπων IAS.

2.5.2 Φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα

Ισχύει μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ 13% για υπηρεσίες διαμονής σε ξενοδοχεία. υπηρεσίες τροφίμων που παρέχονται από εστιατόρια, ψησταριά, ταβέρνες, καφετέριες, καφετέριες, ζαχαροπλαστεία και παρόμοια. παροχή υπηρεσιών για οικοτροφεία, δομές για άτομα με ειδικές ανάγκες και δομές που παρέχουν στέγαση σε άτομα με ψυχική αναπηρία, ψυχικές διαταραχές και χρήση ναρκωτικών · τύποι λαδιών παρασκευάσματα κρέατος και ψαριών · σάκχαρα και ζαχαροπλαστική · παρασκευάσματα κακάου και κακάου - διάφορα βρώσιμα παρασκευάσματα με βάση δημητριακά, αλεύρι, άμυλο ή γάλα · παρασκευάσματα λαχανικών, φρούτων, ξηρών καρπών και χυμών φρούτων και λαχανικών · καφές, τσάι, παρασκευάσματα με βάση αυτά τα προϊόντα και υποκατάστατα καφέ · πάστες, παρασκευάσματα για σάλτσες και σάλτσες, παρασκευάσματα για σούπες και ζωμούς, παγωτά, ξύδι και αλάτι. Ισχύει εξαιρετικά μειωμένο ποσοστό 6% για βιβλία. εφημερίδες περιοδικά; εισιτήρια θεάτρου και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, καθώς και πωλήσεις περιοχής.

Το σύστημα μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ (έκπτωση 30%) που ισχύει σε πολλά νησιά του Αιγαίου, το οποίο είχε οριστεί να λήξει έως το τέλος του 2017, έχει παραταθεί έως τις 30 Ιουνίου 2020. Ο ΦΠΑ για προϊόντα που απαιτούνται για την προστασία από το COVID-19 και για την αποτροπή του η μετάδοση μειώθηκε από 23% σε 6% για την περίοδο από 20 Μαρτίου 2020 έως 31 Δεκεμβρίου 2020.

Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης επιβάλλονται σε προϊόντα ενέργειας και ηλεκτρικής ενέργειας (π.χ. βενζίνη, φυσικό αέριο και ηλεκτρικό ρεύμα), στον κατασκευασμένο καπνό, τα αλκοολούχα προϊόντα και τον καφέ.

Φόρος κληρονομιάς 1% έως 10% επιβάλλεται για στενούς συγγενείς και 0% έως 40% για κληρονόμους επί της φορολογικής αξίας των ακινήτων. Ο πραγματικός

φόρος ακινήτων επιβάλλεται επίσης ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του ακινήτου και τη συνολική αντικειμενική αξία όλων των ακινήτων του φορολογουμένου. Επιβάλλεται τέλος χαρτοσήμου για ορισμένες συναλλαγές στο 3,6% ή 2,4%.

2.5.3 Εταιρικοί φόροι

Οι εταιρείες κατοίκων πληρώνουν φόρο επί του παγκόσμιου εισοδήματος, ενώ οι εταιρείες μη κατοίκων πληρώνουν μόνο φόρο επί του εισοδήματος που προέρχεται από την Ελλάδα, με τον ίδιο συντελεστή με τις εταιρείες κατοίκους. Τα ελληνικά υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων μη μόνιμων κατοίκων φορολογούνται με συντελεστή 29% εάν υπόκεινται στην ειδική πρόβλεψη αναγνώρισης «αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης».

Τα κέρδη κεφαλαίου φορολογούνται ως κανονικά εταιρικά έσοδα με τον κανονικό συντελεστή 24%. Από την 1η Ιουλίου 2020, τα κέρδη κεφαλαίου που προέρχονται από την πώληση μετοχών σε θυγατρική της ΕΕ απαλλάσσονται από φόρο σε περίπτωση που η συμμετοχή είναι μεγαλύτερη από 10% και διατηρείται για τουλάχιστον 24 μήνες.

Σε γενικές γραμμές, όλα τα συνηθισμένα επιχειρηματικά έξοδα και τα έξοδα που πραγματοποιούνται για επιστημονική και τεχνολογική έρευνα είναι εκπεστέα. Ο Κώδικας Φόρου Εισοδήματος περιλαμβάνει μια λίστα μη εκπεστέων εξόδων. Αυτός ο νέος κώδικας, σε αντίθεση με τον προηγούμενο, δεν κάνει καμία συγκεκριμένη αναφορά στην έκπτωση των δωρεών σε φιλανθρωπικά ιδρύματα, και ως εκ τούτου, οι ελληνικές φορολογικές αρχές πρέπει να εξετάσουν όλες τις περιπτώσεις δωρεών μία προς μία για να επιτρέψουν την έκπτωση φόρου (όπως για τις προβλέψεις καλής θέλησης). Από το 2020, οι δαπάνες που σχετίζονται με ενέργειες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης θεωρούνται εκπεστέες κατά το φορολογικό έτος κατά το οποίο πραγματοποιήθηκαν.

Ορισμένες προβλέψεις και διαγραφές επισφαλών χρεώσεων είναι εκπεστέες. Οι καθαρές λειτουργικές ζημιές μπορούν να μεταφερθούν έως και πέντε χρόνια για να αντισταθμιστούν τα οφέλη της εταιρείας, ενώ η μεταφορά ζημιών δεν επιτρέπεται. Σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ν. 4308/2014), τα έξοδα εκκίνησης αφαιρούνται από το φόρο εντός του έτους που έχουν πραγματοποιηθεί εάν δεν εμπίπτουν σε μια κατηγορία περιουσιακών στοιχείων (συμπεριλαμβανομένων των ενσώματων και των άυλων - ισχύουν προϋποθέσεις). Δικαιώματα, τόκοι και τέλη

υπηρεσίας που καταβάλλονται σε αλλοδαπούς συνεργάτες είναι εκπεστέα έξοδα υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Η έκπτωση τόκων υπόκειται σε περιορισμούς.

Στην Ελλάδα επιβάλλεται δασμός 1% για αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου και άλλα ειδικά φορολογικά καθεστώτα (για ναυτιλιακές εταιρείες, εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητα, αμοιβαία κεφάλαια και συντονιστικά κέντρα). Ισχύει επιπλέον χρέωση 0,1% προς όφελος της επιτροπής ανταγωνισμού για τη συνεισφορά κεφαλαίου σε ανώνυμη εταιρεία.

Ένας φόρος ιδιοκτησίας ακινήτων (ENFIA) επιβάλλεται ετησίως σε ακίνητα που βρίσκονται στην Ελλάδα, αποτελούμενο από έναν κύριο φόρο που υπολογίζεται σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του ακινήτου και έναν πρόσθετο φόρο που υπολογίζεται με συντελεστή 0,55% επί της συνολικής φορολογικής αξίας όλων των ιδιοκτησία της εταιρείας.

Κάθε μεταβίβαση ακινήτων, η οποία δεν υπόκειται σε ΦΠΑ, υπόκειται σε φόρο μεταβίβασης ακινήτων που επιβάλλεται με συντελεστή 3% επί της φορολογητέας αξίας του ακινήτου. Ισχύει επίσης δημοτική επιβάρυνση ίση με το 3% του φόρου μεταβίβασης ακινήτων (αυξάνοντας το σωρευτικό ποσοστό σε 3,09%). Οι ενοικιάσεις ακινήτων υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου 3,6%. Γενικά, τα δάνεια και οι τόκοι ενδέχεται να υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου 2,4%.

Οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης οφείλονται σε μισθούς και παροχές σε μετρητά ή σε είδος που χορηγεί ένας εργοδότης στους εργαζομένους του. Για το πρωτογενές ταμείο κοινωνικής ασφάλισης (EFKA), οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης παρακρατούνται στο 16% στο επίπεδο του εργαζομένου και στο 24,81% στο επίπεδο του εργοδότη (με ανώτατο όριο τα 6.500 ευρώ / μήνα). Επιπλέον, οι εργοδότες είναι υπόχρεοι να υποβάλλουν παρακράτηση φόρου μισθοδοσίας σε μηνιαίες πληρωμές μισθών στο πλαίσιο συστήματος Pay-As-You-Earn (PAYE).

Πίνακας 2.9: Σύγκριση χωρών για την εταιρική φορολογία

	Ελλάδα	ΟΟΣΑ	ΗΠΑ	Γερμανία
Αριθμός πληρωμών φόρων ανά έτος	8.0	10.9	10.6	9.0
Χρόνος που απαιτείται για διοικητικές	193.0	163.4	175.0	218.0

διατυπώσεις (Ωρες)				
Συνολικό μερίδιο των φόρων (% των κερδών)	51.9	40.9	43.8	49.0

Πηγή: *Doing Business, (2019)*

Πίνακας 2.10: Ατομικοί Φόροι

Ατομικό εισόδημα (μισθοί, συντάξεις και επιχειρηματικά κέρδη)	Ποσοστό
Κάτω από 10.000 ευρώ	9%
Από 10,001 EUR έως 20,000 EUR	22%
Από 20,001 έως 30.000 ευρώ	28%
Από 30,001 έως 40.000 ευρώ	36%
Πάνω από 40.000	44%
Φορολογική εισφορά αλληλεγγύης (ισχύει τόσο για κατοίκους όσο και για μη κατοίκους)	Τιμή
Από 0 έως 12.000 ευρώ	0%
Από 12,001 έως 20.000 ευρώ	2.2%
Από 20,001 έως 30.000 ευρώ	5%
Από 30,001 έως 40.000 ευρώ	6.5%
Από 40,001 έως 65.000 ευρώ	7.5%
Από 65,001 έως 220.000 ευρώ	9%
Πάνω από 220.000 ευρώ	10%
Έσοδα που προέρχονται από ακίνητα	
Από 0 έως 12.000 ευρώ	15%
Από 12,001 έως 35.000 ευρώ	35%
Πάνω από 35.000 ευρώ	45%
	Μια έκπτωση 25% στις πιστοποιημένες υποχρεώσεις που αφορούν τον Μάιο και τον Ιούνιο του 2020 (εξαιρουμένων των υποχρεώσεων ΦΠΑ) έχει παρασχεθεί σε άτομα που έχουν επηρεαστεί οικονομικά από την πανδημία COVID-19, σε περίπτωση που πληρωθούν σε εύθετο χρόνο.

Ο φόρος εισοδήματος μειώνεται με βάση ορισμένες δαπάνες για ετήσια προσωπική διαβίωση. Το μέγιστο ποσό μείωσης φόρου (ισχύει για μισθωτό και συνταξιοδοτικό εισόδημα) είναι 777 ευρώ για εισόδημα έως το ανώτατο όριο των 12.000 ευρώ για ένα άτομο ή για έναν παντρεμένο άτομο χωρίς εξαρτώμενα άτομα (συν 33 ευρώ για ένα παντρεμένο άτομο με ένα εξαρτώμενο άτομο, 123 EUR για ένα παντρεμένο άτομο με δύο εξαρτώμενα άτομα και 243 EUR για ένα παντρεμένο άτομο με τρία εξαρτώμενα άτομα, 563 EUR για τέσσερα εξαρτώμενα άτομα και 220 EUR για κάθε επιπλέον εξαρτώμενο άτομο). Για μισθωτά και συνταξιοδοτικά έσοδα άνω των 12.000 ευρώ, το ποσό της έκπτωσης φόρου μειώνεται κατά 20 ευρώ για κάθε 1.000 ευρώ εισοδήματος.

Η μείωση του φόρου επί του εισοδήματος από την εργασία παρέχεται εάν ο φορολογούμενος πληρώνει το 30% του πραγματικού εισοδήματος από μισθωτή εργασία, συντάξεις και επιχειρήσεις για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών στην Ελλάδα ή στην ΕΕ / ΕΟΧ χρησιμοποιώντας ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής.

Ορισμένα έξοδα μπορούν να αφαιρεθούν από το ακαθάριστο εισόδημα, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεωτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και δωρεών σε ορισμένους φιλανθρωπικούς οργανισμούς (με ανώτατο όριο το 5% του φορολογητέου εισοδήματος). Ο προσωπικός φόρος εισοδήματος καταβάλλεται από όλα τα άτομα που κερδίζουν εισόδημα στην Ελλάδα, ανεξαρτήτως ιθαγένειας ή τύπου μόνιμης διαμονής. Οι μη κάτοικοι φορολογούνται μόνο στο εισόδημα που προέρχεται από την Ελλάδα, αλλά δεν απαλλάσσονται από την πρόσθετη φορολογική επιβάρυνση. Οι ξένοι φορολογούμενοι που πληρούν τις προϋποθέσεις ως μη Έλληνες φορολογούμενοι μπορούν να απολαμβάνουν τις φορολογικές ελαφρύνσεις των Ελλήνων φορολογουμένων υπό την προϋπόθεση ότι διατηρούν τη διαμονή τους σε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και (α) δημιουργούν τουλάχιστον το 90% του παγκόσμιου εισοδήματός τους στην Ελλάδα ή (β) είναι σε θέση να αποδείξουν ότι το φορολογητέο εισόδημά τους είναι τόσο χαμηλό που θα δικαιούνται φοροαπαλλαγής στη χώρα τους.

Σελίδα εκ προθέσεως κενή

Κεφάλαιο 3 Η επίδραση της πανδημίας στην οικονομία

3.1 COVID-19 και ανάκαμψη της Ελλάδας

Η Ελλάδα παρόλο που ανταποκρίθηκε πολύ γρήγορα στην πανδημία και έχει περιορίσει αποτελεσματικά τις μολύνσεις, στον τομέα της οικονομίας δεν τα έχει καταφέρει τόσο καλά καθώς έχει πληγεί πάρα πολύ. Τα μέτρα για προστασία της δημόσιας υγείας, οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί, η αβεβαιότητα για το μέλλον και οι κοινωνικές αποστάσεις οδήγησαν τόσο την χώρα μας όσο και τις άλλες χώρες σε μία έκτακτη μείωση της παραγωγής που είχε τεράστιες απώλειες τόσο το ίδιο όσο και η απασχόληση και η τουριστική ζήτηση. (Πίνακας 1).

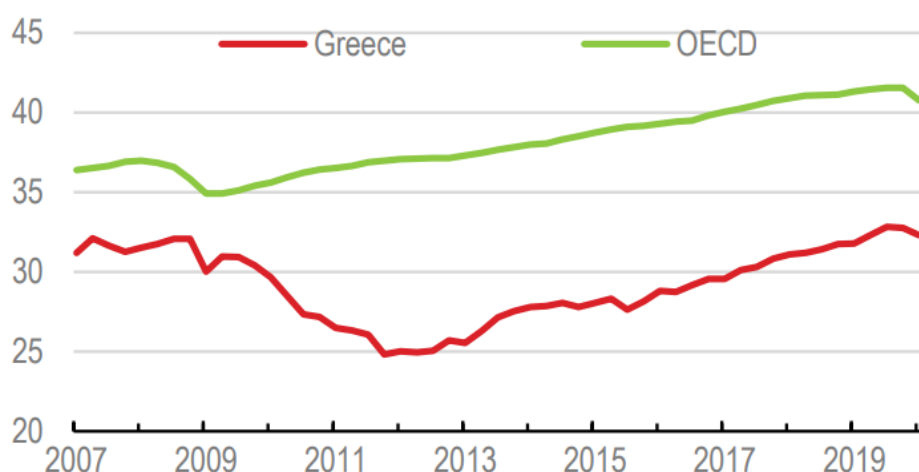
Το ελληνικό κράτος αντιλήφθηκε την ανάγκη για την ενίσχυση του συστήματος υγείας, τομέα τον οποίο και βοήθησε. Έτσι η κυβέρνηση με ουσιαστικά πακέτα ενίσχυσε τόσο τον τομέα της υγείας, στήριξε τα πληττόμενα εισοδήματα και την ρευστότητα. Ο τομέας του τουρισμού, ο οποίος συρρικνώθηκε αρκετά, υποστηρίχθηκε οικονομικά για να μπορέσει να επανεκκινηθεί. Το ελληνικό κράτος έχει στραφεί και επικεντρωθεί στην ενίσχυση των επενδύσεων για να αναπτυχθεί και για το λόγο αυτό έχει εκπονήσει ένα πρόγραμμα που περιλαμβάνει αρκετές μεταρρυθμίσεις για να πετύχει ανάκαμψη και αναζωογόνηση της χώρας μας.

Τουλάχιστον για τρία χρόνια πριν την εμφάνιση της πανδημίας η Ελλάδα και η οικονομία της είχε επεκταθεί κάτω από τον ετήσιο μέσο ρυθμό ανάπτυξης 2%.

Οι μεταρρυθμίσεις που υιοθέτησε η ελληνική κυβέρνηση, τα πλεονάσματα πρωτογενώς προϋπολογισμού που ήταν υψηλά καθώς και τα μέτρα για το χρέος που είχε η Ελλάδα προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, βοήθησε να επανακτήσουν την εμπιστοσύνη της Ελλάδας με αποτέλεσμα να στηρίζεται η οικονομική ανάκαμψη της (Εικόνα 1).

Η αύξηση του τουρισμού καθώς και των αγαθών που εξήχθησαν βοήθησαν στην αύξηση της απασχόλησης και γενικά βοήθησαν στην ανάπτυξη της χώρας διότι η ιδιωτική κατανάλωση αυξήθηκε και η ανεργία μειώθηκε.

Πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, χιλιάδες δολάρια ΗΠΑ

Σχήμα 1. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ έχει ανακάμψει από την κρίση.

Πηγή: Βάση δεδομένων OECD Economic Outlook.

Πίνακας 1. Η πανδημία COVID-19 έχει εκτροχιάσει την ανάκαμψη (ετήσιοι ρυθμοί ανάπτυξης, %, εκτός αν ορίζεται)

Σενάριο διπλού χτυπήματος	2019	2020	2021
Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν	1.9	-9.8	2.3
Συνολική κατανάλωση	1.0	-6.5	3.0
Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	4.5	-17.3	11.0
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	4.9	-13.6	-1.3
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	2.8	-10.8	0.5
Εργασία	2.2	-3.8	-1.8
Εναρμονισμένος δείκτης τιμών	0.5	0.1	0.0

καταναλωτή			
Υπόλοιπο τρεχούμενου λογαριασμού (% του ΑΕΠ)	-1.4	-0.6	0.4
Σενάριο με ένα χτύπημα	2019	2020	2021
Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν	1.9	-8.0	4.5
Συνολική κατανάλωση	1.0	-5.0	4.6
Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	4.5	-14.3	7.8
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	4.9	-11.1	8.7
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	2.8	-8.2	9.7
Εργασία	2.2	-3.5	-1.0
Εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή	0.5	0.2	0.4
Υπόλοιπο τρεχούμενου λογαριασμού (% του ΑΕΠ)	-1.4	-0.6	-0.6

Πηγή: Βάση δεδομένων OECD Economic Outlook 107. Το σενάριο «single-hit» προϋποθέτει ότι η πανδημία τέθηκε υπό έλεγχο πριν από το καλοκαίρι του 2020. το σενάριο «διπλού χτυπήματος» προϋποθέτει ένα δεύτερο κύμα μέτρων μετάδοσης και κλειδώματος στα τέλη του 2020.

Παρατηρείται ότι η Ελλάδα έχει πάρει πολύ σοβαρά τους δημοσιονομικούς της στόχους και οι επιδόσεις της σε αυτούς της έχουν προσδώσει κάποια αξιοπιστία με αποτέλεσμα την σχετική ανάπτυξή της αφού κατάφερε να μειώσει και το έλλειμμα των τρεχουσών συναλλαγών. Εκτός από την επιτυχία στους δημοσιονομικούς στόχους της, η Ελλάδα κατάφερε να αυξήσει τα έσοδά της και να μειώσει τις δαπάνες της αφού μπόρεσε να ελέγξει την εμφάνιση της πανδημίας.

Τα στοιχεία αυτά τη βοήθησαν στην ανοικοδόμηση της δημοσιονομικής αξιοπιστίας αφού κατάφερε να διατηρήσει τα πλεονάσματα πρωτογενούς προϋπολογισμού που είχε πριν την εμφάνιση της πανδημίας στον πλανήτη. Στη διεθνή αγορά ομολόγων η Ελλάδα επέστρεψε με μεγάλη επιτυχία και οι διάφοροι οργανισμοί αξιολόγησης αύξησαν την κυριαρχία τους. Η οικονομία της Ελλάδας πέτυχε να είναι πιο ανοιχτή, επιταχύνθηκε η ανάπτυξη όμως η πανδημία Covid 19 θα φρενάρει αυτή την ανάπτυξη καθώς θα επηρεάσει αρνητικά τις εξαγωγές οι οποίες θα συρρικνωθούν

Η Ελλάδα αντιμετωπίζεται ως κανονικό κράτος μέλος. Ο δείκτης δημόσιου χρέους προβλέπεται να αυξηθεί λόγω της πανδημίας και της χρηματοδότησης με διάφορα μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας καθώς και της μείωσης του ονομαστικού ΑΕΠ. Τα χαμηλά επιτόκια όμως θα είναι αυτά που θα βοηθήσουν να μειωθεί ο

δείκτης δημόσιου χρέους καθώς η οικονομία θα αναβαθμιστεί και ο προϋπολογισμός θα εμφανίσει πρωτογενές πλεόνασμα επειδή τα έσοδα θα είναι περισσότερα από τα έξοδα.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αποφάσισε να στηρίζει την ελληνική οικονομία συμπεριλαμβάνοντας στο «πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων» ομόλογα της χώρας μας ενισχύοντας έτσι την ρευστότητα και συμβάλλοντας στη μείωση του κόστους δανεισμού του ελληνικού Δημοσίου δίνοντας όμως μία πρόσβαση τόσο του δημοσίου όσο και του ιδιωτικού τομέα στις διεθνείς αγορές. Έτσι η Ελλάδα θα διατηρήσει ένα δίκτυο ασφαλείας και θα διατηρήσει χαμηλές αποδόσεις για να μπορεί να διαχειριστεί το χρέος της μέχρι να επανακτήσει τις επενδυτικές δυνάμεις της αφού οι αποδόσεις των ομολόγων είναι κάτω από τα μέσα επίπεδα του έτους 2019 για να αντιμετωπιστούν έτσι οι «σοβαροί κίνδυνοι» του κορωνοϊού.

Οι μεταρρυθμίσεις που προηγήθηκαν στον τομέα της αγοράς και των προϊόντων έκαναν την Ελλάδα πιο ανταγωνιστική σε θέματα τιμών. Αυτές οι αλλαγές όταν η ζήτηση θα επανέλθει στο επίπεδο προ κορωνοϊού εποχής τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, θα βοηθήσει την Ελλάδα να είναι σε θέση καλή. Το 2019 η Ελλάδα αύξησε τον ελάχιστο μισθό μετά από πολλά χρόνια απραξίας και τερμάτισε τον κατώτατο μισθό. Η μεταρρύθμιση αυτή βοηθήσει να αυξηθούν τα εισοδήματα χωρίς να δημιουργήσει αρνητικές επιπτώσεις στον τομέα της απασχόλησης, να έχουμε απολύσεις πριν από το μεγάλο σοκ που δημιουργήσε ο Covid 19 στον τομέα της απασχόλησης. Ο κορωνοϊός ανέβαλε για τις αρχές του 2021 την αναθεώρηση του κατώτατου μισθού και την προσαρμογή τόσο του κατώτατου μισθού όσο και του ημερομισθίου στις επικαιροποιημένες συνθήκες της οικονομίας. Επαναφέρθηκαν μηχανισμοί για την επέκταση των τομεακών συλλογικών συμβάσεων σε μη υπογράφοντες χώρους εργασίας, ενώ οι προϋποθέσεις εξαίρεσης υπό όρους εισήχθησαν στα τέλη του 2019

3.2 COVID-19 και προκλήσεις της Ελλάδας

Το σοκ που δημιούργησε η πανδημία στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα κινδυνεύει να χειροτερέψει τις προκλήσεις μακροχρόνια. Παρόλο που το ποσοστό απασχόλησης στην Ελλάδα έχει αυξηθεί τα έξι τελευταία χρόνια, συνεχίζει να είναι από τα χαμηλότερα ποσοστά των χωρών του ΟΟΣΑ καθώς και οι μισθοί στην Ελλάδα

συνεχίζουν να είναι χαμηλή (Σχήμα 2). Χαμηλά είναι τα ποσοστά απασχόλησης τόσο των γυναικών όσο και των νέων στην Ελλάδα. Οι γυναίκες έχουν χαμηλό ποσοστό απασχολησιμότητας διότι αναγκάζονται να φροντίσουν οι ίδιες τα παιδιά τους και τους γονείς τους λόγω των μη αρκετών κέντρων φροντίδας για τα οποία το κράτος δεν έχει μεριμνήσει, οπότε η ευθύνη της φροντίδας έχει αναληφθεί από τη γυναίκα. Πολλοί νέοι και ιδίως οι επιστήμονες, αποφάσισαν να φύγουν από την Ελλάδα και να αναζητήσουν μία θέση εργασίας σε άλλες χώρες πιο εύρωστες οικονομικά διότι ένιωθα ότι δεν υπήρχε προοπτική στην Ελλάδα επηρεάζοντας έτσι αρνητικά το δυναμικό της καινοτόμου επιχειρηματικότητας.

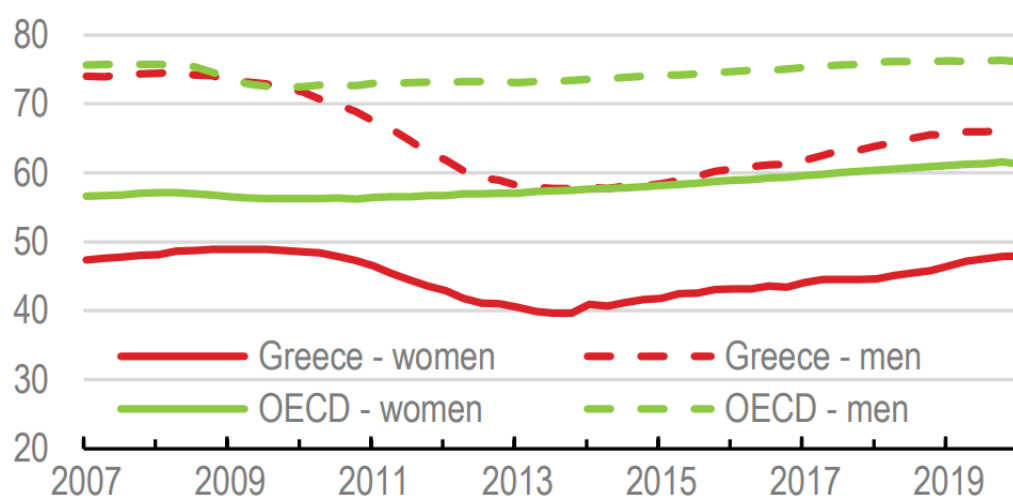
Οι μετανάστες δυσκολεύονται να ενταχθούν τόσο στην αγορά εργασίας όσο και στο εκπαιδευτικό μας σύστημα καθώς και η μη αρκετή στήριξη από τα κράτη μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης για την αντιμετώπιση του μεγάλου αριθμού μεταναστών που ζητούν άσυλο στη χώρα μας, επιδεινώνουν τις προκλήσεις. Η κρίση λόγω Covid 19 δυστυχώς ενισχύει αυτά τα προβλήματα καθώς η απασχόληση έχει μειωθεί και μεγάλος αριθμός αποθαρρυσμένων ατόμων δεν αιτούνται πλέον για εργασία και γενικά έχει μειωθεί το εργατικό δυναμικό της χώρας.

Ενώ η φτώχεια έχει μειωθεί συνεχίζει να είναι σε υψηλό επίπεδο, κυρίως στους νέους και τις οικογένειές τους, καθώς είναι αυτοί που έχουν υψηλή ακόμη υλική στέρηση (σχήμα 3). Μετά τις ανάλογες μεταρρυθμίσεις που έγιναν, το κοινωνικό σύστημα προστασίας της Ελλάδας, ήταν πλέον καλύτερα προετοιμασμένο να δεχτεί το σοκ που δημιούργησε η πανδημία από ό,τι ήταν όταν άρχισε η παγκόσμια κρίση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Τα μέτρα στήριξης όσο αφορά την προστασία των εισοδημάτων από το σοκ του Covid 19. Παρόλα τα μέτρα που υιοθέτησε και εφάρμοσε η ελληνική κυβέρνηση, τα οποία βελτίωσαν τα εισοδήματα, δεν κατάφεραν να μειώσουν τα ποσοστά φτώχειας τα οποία συνεχίζουν να είναι υψηλά στους νέους και στις οικογένειες με παιδιά. Αντίθετα στους συνταξιούχους έχουμε καλύτερα ποσοστά. Η οικονομική κατάσταση τόσο των νέων όσο και ο μεγάλος αντίκτυπος που είχε ο κορονοϊός και οι αλλαγές που επέφερε στο εργατικό δυναμικό της χώρας, δημιούργησε μεγαλύτερη ανισορροπία μεταξύ των γενεών του συστήματος κοινωνικής προστασίας, η οποία πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα. Οι συντάξεις που καταβάλλει η ελληνική κυβέρνηση ως μερίδιο του ΑΕΠ, κατέχουν υψηλή θέση σε σχέση με τις συντάξεις των άλλων χωρών του ΟΟΣΑ.

Οι αποφάσεις που πάρθηκαν το 2019 για αύξηση των συντάξεων, θα αυξήσουν τις δαπάνες βραχυπρόθεσμα παρόλο που οι προηγούμενες μεταρρυθμίσεις θα μειώσουν μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα την οικονομία από το βάρος αυτό.

Η πανδημία και η ξαφνική αλλαγή που επέφερε, απαιτεί τον εκσυγχρονισμό το συστήματος κοινωνικής προστασίας της Ελλάδας.

Ποσοστά απασχόλησης, % του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας.

Σχήμα 2. Τα ποσοστά απασχόλησης είναι χαμηλά, ειδικά για τις γυναίκες

Πηγή: Βάση δεδομένων βασικών οικονομικών δεικτών του ΟΟΣΑ.

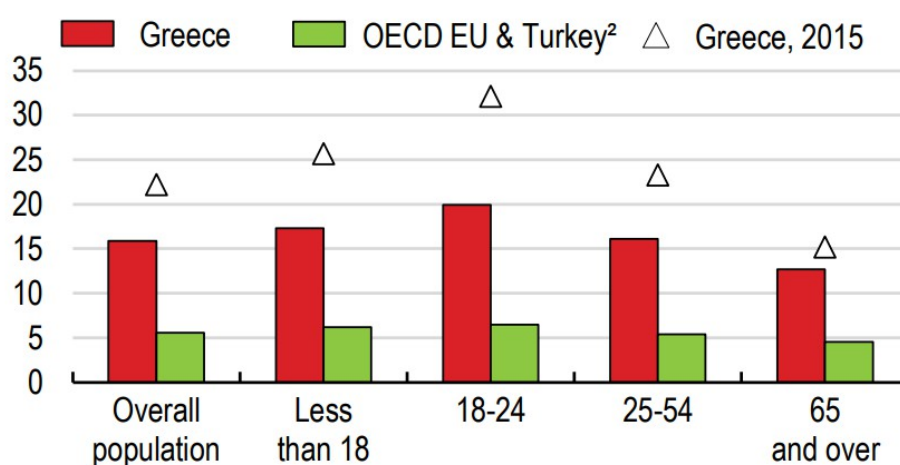
Η οικονομική δραστηριότητα της Ελλάδας, παρόλο που γίνονται προσπάθειες να ενισχυθεί σε πιο εμπορεύσιμους τομείς, συνεχίζει να δραστηριοποιείται στους παραδοσιακούς τομείς και σε τομείς με χαμηλή καινοτομία, οπότε η παραγωγικότητα της χώρας εξακολουθεί να αυξάνεται με πολύ χαμηλούς ρυθμούς. Στην ελληνική οικονομία προέχουν οι εταιρείες μικρής και χαμηλής παραγωγικότητας παρά τις αλλαγές που είχαμε ιδίως στη δημόσια διοίκηση με τη ψηφιοποίηση της, την αυξημένη γραφειοκρατία, τη φορολογία η οποία συνεχίζει να είναι υψηλή και αποθαρρυντική. Οι κανονισμοί χαμηλής ποιότητας, το σύστημα απονομής δικαιοσύνης το οποίο δεν είναι καθόλου γρήγορο σύμφωνα με μία έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας, η επίλυση μιας συγκεκριμένης τύπου διαφοράς για μία επιχείρηση χρειάζεται 1580 ημέρες. Όλα αυτά αποθαρρύνουν τόσο τους ντόπιους επενδυτές όσο και τους ξένους, να επενδύσουν στην Ελλάδα με αποτέλεσμα να μην έχουμε ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Τα δάνεια (NPL) μη εξυπηρετούμενα που

επηρεάζουν αρνητικά την κερδοφορία των τραπεζών και περιορίζουν τις τράπεζες να χορηγήσουν νέα δάνεια αφού απορροφούν πολλούς πολύτιμους πόρους της τράπεζας, είναι σημαντικά για την οικονομία. Παρόλο που έπεσαν πριν την πανδημία, η οικονομική κρίση λόγω πανδημίας, τα οδήγησε σε μία αποστολή, αύξησε με αποτέλεσμα να μην μπορούν οι επιχειρήσεις να λάβουν την ανάλογη χρηματοδότηση. Η μείωση της ρευστότητας των επιχειρήσεων, ήταν ένας παράγοντας που οδήγησε σε αύξηση των (NPL).

Η ελληνική κυβέρνηση έχει εισαγάγει κάποια όρια όσο αφορά τις πιστώσεις προσωρινά μεν και κάποιες εγγυήσεις για να καταφέρει να αντιμετωπίσει αυτή την πρόκληση. Κλειδί για την υγεία των τραπεζών είναι να μειωθούν το γρηγορότερο τα NPL στους ισολογισμούς τους οπότε να αποκατασταθεί η ικανότητά τους να δανείζουν και να χρηματοδοτούν τις επιχειρήσεις για να επιτευχθεί η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας.

Οι άνθρωποι στην Ελλάδα έχουν καλή υγεία, αλλά η ποιότητα του περιβάλλοντος και η στέγαση μειώνουν τη συνολική ικανοποίηση ζωής των ανθρώπων. Η ατμοσφαιρική ρύπανση στις μητροπολιτικές περιοχές είναι υψηλή, εκθέτοντας μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού από τις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ σε κινδύνους για την υγεία. Η επεξεργασία αποβλήτων εξαρτάται υπερβολικά από τους χώρους υγειονομικής ταφής και η παράνομη απόρριψη εξακολουθεί να είναι συχνή.

Ποσοστό ομάδων πληθυσμού που ζουν σε νοικοκυριά που αναφέρουν σοβαρή υλική στέρηση, 2019 ή τελευταίο έτος

Σχήμα 3. Τα ποσοστά φτώχειας είναι τα υψηλότερα μεταξύ των νέων

Πηγή: Eurostat

Οι βραχυχρόνιες προοπτικές της ελληνικής οικονομίας αλλά και οι παγκόσμιες, προδιαγράφονται αβέβαιες λόγω των περιοριστικών μέτρων και αναστολής των δραστηριοτήτων της οικονομίας. Οι προοπτικές περιβάλλονται από αβεβαιότητα διότι οι συνέπειες του Covid 19 θα υπολογισθούν αργότερα. Η ελληνική κυβέρνηση όπως ανακοίνωσε, θα στηρίξει μέχρι το 2021 τις ελληνικές επιχειρήσεις και τα εισοδήματα των Ελλήνων.

Το δεύτερο κύμα της πανδημίας θα μειώσει αρκετά τη ζήτηση του τουρισμού και τον κλάδο των υπηρεσιών γενικότερα, το οποίο θα αναγκάσει τους επιχειρηματίες του κλάδου να ζητήσουν περαιτέρω ενίσχυση. Η οικονομία θα πρέπει να ενισχυθεί αλλά και η κοινωνία γενικότερα θα πρέπει να γίνει πιο ανθεκτική. για να το πετύχουμε αυτό θα πρέπει να επιβραβεύσουν και να ενισχύσουν την ελληνική επιχειρηματικότητα με διάφορες δράσεις από διάφορα προγράμματα για να γίνουν πιο ανταγωνιστικές βελτιώνοντας τις δραστηριότητές τους και αναβαθμίζοντας τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού τους ώστε να μπορέσουν να στραφούν σε τομείς με μεγαλύτερες ευκαιρίες και πιο καινοτόμες. Η Ελλάδα μετά την περίοδο Covid θα μπορεί να επικεντρωθεί σε ένα πρόγραμμα για την ανάκαμψή της, το μετασχηματισμό και να φέρει την ανάλογη ανάπτυξη στη χώρα.

Η ελληνική κυβέρνηση έχει καταγράψει ένα πρόγραμμα μεταρρύθμισης και εργάζεται πάνω σε αυτό. Το πρόγραμμα έχει 4 άξονες πάνω στους οποίους η Ελλάδα δουλεύει:

- Να προστατέψει την ελληνική οικονομία από τις συνέπειες του σοκ που επέφερε η πανδημία.
- Να αυξήσει την ανάπτυξη της χώρας μακροπρόθεσμα
- Να βελτιώσει την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Να επιτύχει ανάκαμψη στην οικονομία σταθερότητας

Σύμφωνα με το πρόγραμμα μεταρρύθμισης αυτό, η παρούσα έρευνα προτείνει ένα πακέτο αλλαγών για να ισχυροποιηθεί και να αυξηθεί η απασχόληση, να αυξηθεί η ευημερία, να βελτιωθεί η παραγωγικότητα και η ανάπτυξη των επενδύσεων γενικότερα για να ανακάμψει η χώρα και ο λαός της. Το πακέτο των μεταρρυθμίσεων περιλαμβάνει μέτρα για να μειωθεί η ανεργία και να ενισχυθεί η εργασία, να

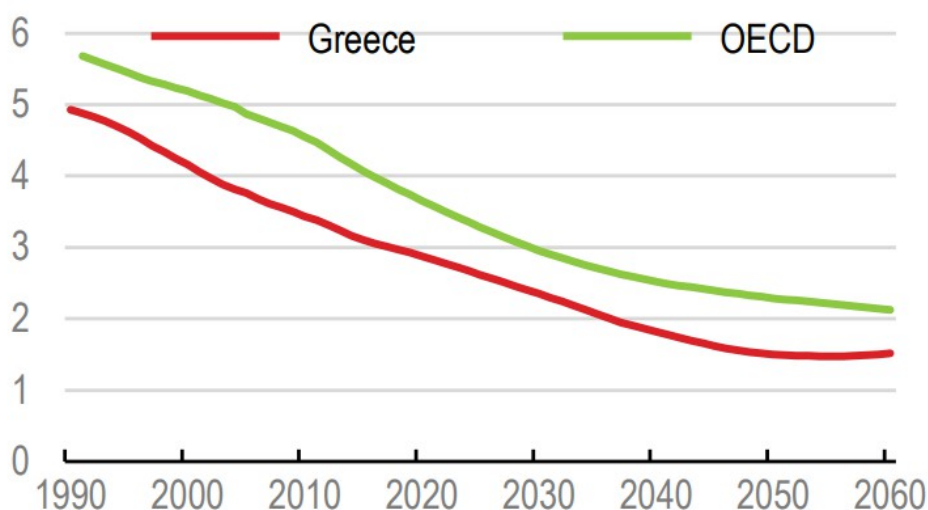
προωθήσει την καινοτομία ενώ μειώνει και μοιράζει δικαιότερα το φόρο και εξελίσσει τη δημόσια διοίκηση.

Έως το 2030 πιστεύουν ότι τα μέτρα μεταρρύθμισης που περιλαμβάνει το πρόγραμμα αυτό θα επιφέρουν αύξηση ετησίως στο ΑΕΠ κατά μία (1) ποσοστιαία μονάδα. Το συνεχές πρωτογενές πλεόνασμα προϋπολογισμού καθώς και η ανάπτυξη ΑΕΠ κατά 2,2% θα διασφαλίσει τη μείωση μακροπρόθεσμα του δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ. Η «επιδιόρθωση» των προβλημάτων που δημιούργησε η κρίση πρέπει να επιτευχθεί το γρηγορότερο. Η ελληνική κυβέρνηση βάζει σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα προστασίας περιουσιακών στοιχείων (Hercules) για να ενισχύσει το τραπεζικό τομέα ώστε να μειωθούν τα μη-εξυπηρετούμενα δάνεια και να χορηγηθούν πιστώσεις στην ελληνική οικονομία. Με το σχέδιο αυτό η Ελλάδα περιμένει τη σημαντική μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων κατά 50 δις ευρώ μέχρι τα τέλη του 2021 ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που τέθηκαν στο ρυθμιστικό πλαίσιο. Όμως η κρίση λόγω κορονοϊού εμπόδισε να γίνει στον προβλεπόμενο χρόνο η αντιμετώπιση του μεγάλου αποθέματος των μη-εξυπηρετούμενων δανείων τα οποία αποθέματα θα βοηθούσαν στην αύξηση της ποιότητας των τραπεζικών κεφαλαίων. Τώρα λόγω του Covid 19 απαιτούνται νέα μέτρα δράση για να επιτευχθεί ανάπτυξη και βιωσιμότητα του τραπεζικού συστήματος.

Η χώρα μας για να πετύχει αύξηση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού που προήλθε από τις αρνητικές επιδράσεις στα δημογραφικά στοιχεία του λαού λόγω Covid 19, θα πρέπει να αυξήσει την παραγωγικότητα (Σχήμα 4). Με την αύξηση της παραγωγικότητας της Ελλάδας, θα πρέπει να γίνουν επιπλέον προσπάθειες για να μειωθούν τα εμπόδια που έχει να αντιμετωπίσει ο ανταγωνισμός κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών όπως είναι οι δικηγόροι, οι συμβολαιογράφοι και οι πωλήσεις φαρμάκων. Η αύξηση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης θα βοηθήσει στην αύξηση της παραγωγικότητας και όταν λέμε δημόσια διοίκηση εννοούμε τη γραφειοκρατία, τους φόρους καθώς και το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης. Η τελευταία αυτή βελτίωση στο δικαστικό σύστημα θα ενίσχυε το κύρος του κράτους ως κράτος-δικαίου, ελαττώνοντας έτσι το κόστος για μία επιχειρηματική δραστηριότητα αλλά και την αβεβαιότητα της επιχειρηματικότητας προσελκύοντας κυρίως ξένες άμεσες επενδύσεις βοηθώντας να αυξηθεί η εμπιστοσύνη των επενδυτών προς τις δημόσιες υπηρεσίες. Για να πετύχει αύξηση της αποτελεσματικότητας αλλά και της παραγωγικότητας πρέπει να υιοθετήσει νέες

τεχνολογίες και να ψηφιοποιήσει περισσότερο το δημόσιο τομέα ώστε να καταφέρει να μειώσει τη γραφειοκρατία και να αυξήσουν τη λογοδοσία. Την περίοδο του Covid 19 το ελληνικό δημόσιο ψηφιοποιήθηκε αρκετά και ανέδειξε την αποτελεσματικότητα των νέων τεχνολογιών που θα είναι ακόμη πιο εμφανείς με τον τερματισμό του Covid 19. Ο αγώνας που έκανε για την πρόληψη και τη δίωξη της διαφθοράς δεν πρέπει να σταματήσει σύμφωνα με τις διεθνείς πρακτικές. Η σύσταση της Ανεξάρτητης Εθνικής Αρχής Διαφάνειας ακολουθεί το σωστό δρόμο.

Αναλογία του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας (15-64 ετών) προς τον πληθυσμό ηλικίας 65 ετών και άνω)

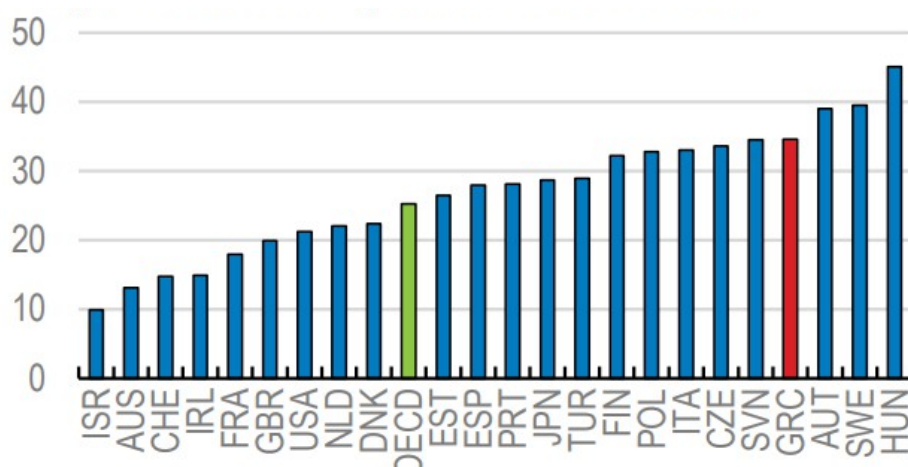
Σχήμα 4. Ο πληθυσμός γερνά γρήγορα

Πηγή: βάσεις δεδομένων Eurostat, Εθνικοί Λογαριασμοί του ΟΟΣΑ και Παγκόσμιες Προοπτικές Πληθυσμού των Ηνωμένων Εθνών 2019

Η αύξηση της αποτελεσματικότητας της απόδοσης των φόρων καθώς και η ποιότητα των δαπανών που κάνει το δημόσιο όσο και η απονομή της Δικαιοσύνης πρέπει να αυξηθούν περισσότερο για να ανακατανεμηθούν οι πόροι σε νέα προγράμματα του Δημοσίου και σε νέες καλύτερες δημόσιες επενδύσεις. Οπότε απαιτείται νέος σχεδιασμός και νέες πολιτικές για τις δαπάνες για να διασφαλιστεί ότι τα αποτελέσματα της νέας στρατηγικής θα είναι διαθέσιμα νωρίς στον κύκλο του προϋπολογισμού. Η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, η διεύρυνση της φορολογικής βάσης η οποία μειώνοντας την φοροδιαφυγή με τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, η μείωση αντικειμενικών αξιών και γενικά την φορολογία που αφορά την ακίνητη

περιουσία είναι υψίστης σημασίας για την μείωση των φορολογικών συντελεστών ώστε να νιώθουν οι επενδυτές ότι δραστηριοποιούνται σε ένα κράτος δικαίου με υψηλή αξιοπιστία ως προς το φορολογικό σύστημα (Σχήμα 5). Εισφορές που πληρώνουν οι εργοδότες για κοινωνική ασφάλεια θα πρέπει να μειωθούν κυρίως για τα εισοδήματα που είναι χαμηλά υποστηρίζοντας έτσι την κανονική απασχόληση και μειώνοντας την ανεπίσημη.

Μέση καθαρή φορολογική επιβάρυνση, % του κόστους εργασίας

Σημείωση: Στο 50% του μέσου μισθού, ένα μεμονωμένο παντρεμένο ζευγάρι χωρίς παιδιά, πολιτικές του 2018.

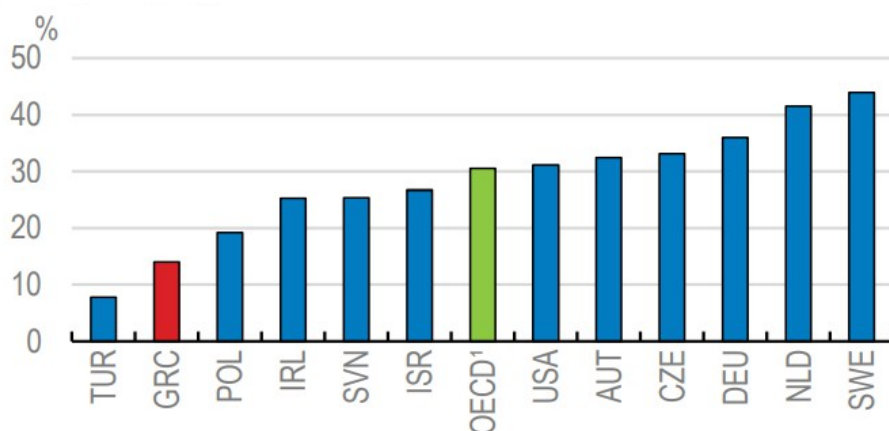
Σχήμα 5. Η επιβάρυνση του φόρου εισοδήματος εργασίας είναι υψηλή

Πηγή: Κοινή Επιτροπή της ΕΕ και ΟΟΣΑ, «Σφήνα φόρου του ΟΟΣΑ και πραγματικοί φορολογικοί συντελεστές στην εργασία» (VS / 2015/042, DI150030).

Η κρίση λόγω Covid 19 δημιούργησε μία διαφορετική αγορά εργασίας όπου οι εργαζόμενοι θα πρέπει να εκπαιδεύονται καθώς η επαγγελματική κατάρτιση θα βελτιώσει τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους για να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις νέες απαιτήσεις της εποχής. Γι' αυτό το εργατικό δυναμικό θα πρέπει μέσα από ειδικά προγράμματα να ενισχυθούν για να ικανοποιήσουν τις νέες ανάγκες των εργοδοτών ενώ το μία ενεργό εργατικό δυναμικό διατρέχει τον κίνδυνο να συνεχίσει να είναι άνεργοι μακροχρόνια (Σχήμα 6). Οι δημόσιες υπηρεσίες θα πρέπει να ενισχυθούν και αυτές ώστε να βελτιωθεί η ικανότητα των υπαλλήλων τους και να προσελκύσει άτομα που έχουν θέληση για εργασία και ανάπτυξη των δεξιοτήτων

τους μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης. Τα προγράμματα αυτά βοηθούν τους μακροχρόνιους άνεργους να συνεχίσουν τις εργασιακές τους συνήθειες αλλά υπάρχει αρκετό περιθώριο για τη βελτίωση των δεξιοτήτων ώστε να καλυτερεύσουν τις προοπτικές εργασίες των εντροπών. Εφαρμόζοντας το μοντέλο της αγοράς εργασίας που έχει τρεις πυλώνες, οι άνθρωποι, ο χώρος και οι νέες τεχνολογίες καθώς και της ένταξης της κοινωνίας στο καθεστώς Εγγυημένου Ελάχιστου Εισοδήματος θα πετύχει να βελτιωθούν οι πιθανότητες που έχουν οι εργαζόμενοι να διατηρήσουν το εισόδημα από την εργασία τους. Οι νέες τομεακές συλλογικές συμβάσεις θα συνδυάσουν τους μισθούς με την παραγωγικότητα και θα φέρουν πιο μεγάλη ευελιξία στους εργασιακούς χώρους ενώ υποστηρίζουν τον κοινωνικό διάλογο. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι επιχειρήσεις θα μπορούν να καρπώνονται αποτελεσματικά και άμεσα τις ρήτρες εξαίρεσης των συλλογικών συμβάσεων.

Ποσοστό 15-65 ετών που έχει καλή βαθμολογία (τουλάχιστον επίπεδο επάρκειας 2) στην επίλυση προβλημάτων σε περιβάλλοντα πλούσια σε τεχνολογία

1. Μέσος όρος των διαθέσιμων χωρών του ΟΟΣΑ

Σχήμα 6. Οι δεξιότητες ενηλίκων πρέπει να αναβαθμιστούν

Πηγή: Πρόγραμμα του ΟΟΣΑ για τη διεθνή αξιολόγηση των ικανοτήτων ενηλίκων (PIAAC), 2012, 2015.

Στην Ελλάδα η εκπαίδευση έχει ιδιαίτερη σημασία και έχει αυξηθεί αρκετά όμως δεν ετοιμάζει τους νέους για εργασία και η συμμετοχή των ενηλίκων στη δια βίου εκπαίδευση είναι πολύ μικρή. Έχουν ληφθεί κάποια βήματα για να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης δίνοντας στους εκπαιδευτικούς κάποια ανεξαρτησία

εκτιμώντας την αναγνώρισή τους. Το νέο μοντέλο εργασίας όπου εισαγάγει τα συμβόλαιο όπου θα ανταμείβουν βάση της αποδοτικότητας το εργατικό προσωπικό καθώς τα νέα αυτά συμβόλαια δίνουν τη δυνατότητα στους εργαζόμενους να εξελιχθούν παρακάμπτοντας τις ακαμψίες που έχουν οι συμβάσεις εργασίας στο εκπαιδευτικό σύστημα, θα βοηθούσε να βελτιωθεί η ποιότητα διδασκαλίας. Οι αλλαγές στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση θα μπορούσαν να προσφέρουν προοπτικές για καλύτερη επαγγελματική εκπαίδευση των νέων οπότε και οι ενήλικες να συμμετείχαν περισσότερο στη δια βίου μάθηση αποκτώντας έτσι νέες ικανότητες και νέες δεξιότητες. Οι ενήλικες πρέπει άμεσα να αποκτήσουν δεξιότητες στις νέες τεχνολογίες διότι η ψηφιοποίηση αλλά και η αύξηση του αυτοματισμού θα απειλήσει πολλές θέσεις εργασίας.

ΚΥΡΙΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ
Ανταπόκριση στο σοκ του COVID19, ενώ παράλληλα προωθεί τη συνεχή και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη	
Η πανδημία COVID-19 επέστρεψε την ανάκαμψη της Ελλάδας. Η κυβέρνηση ανταποκρίθηκε γρήγορα με προσωρινά μέτρα για τη στήριξη των εισοδημάτων των νοικοκυριών και της ρευστότητας των επιχειρήσεων. Η κρίση COVID-19 ενισχύει την ανάγκη βελτίωσης της αποτελεσματικής ανακατανομής πόρων για την ενίσχυση της παραγωγικότητας και τη διασφάλιση μιας διαρκούς ανάκαμψης. Τα τελευταία χρόνια, η δημοσιονομική εξυγίανση βελτίωσε τη δημοσιονομική αξιοπιστία, υποστηριζόμενη από την πρόοδο στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και τη βελτίωση της φορολογικής διοίκησης. Ωστόσο, οι νόμιμοι φορολογικοί συντελεστές είναι υψηλοί, ενώ η φορολογική βάση, παρά την πρόοδο,	Επέκταση έκτακτων μέτρων δημοσιονομικής στήριξης, όπως απαιτείται, με βάση τις επιδημιολογικές και οικονομικές εξελίξεις, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι δεν εμποδίζουν την ανακατανομή πόρων προς επιχειρήσεις και τομείς με καλύτερες προοπτικές ανάπτυξης. Συνεχίστε την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και μειώσετε τη φορολογική βάση ώστε να μειώσετε τους νόμιμους φορολογικούς συντελεστές.

παραμένει στενή. Η κυβέρνηση έχει μειώσει τους φορολογικούς συντελεστές και σχεδιάζει περαιτέρω μειώσεις.	
Η ποιότητα των δημοσίων δαπανών παραμένει χαμηλή παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις. Οι δημόσιες επενδύσεις έχουν μειωθεί και οι αξιολογήσεις προγραμμάτων εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται ελάχιστα. Η κυβέρνηση σκοπεύει να χρησιμοποιεί τακτικά τις αναθεωρήσεις δαπανών και να εισάγει τον προϋπολογισμό απόδοσης.	Ενίσχυση των δημόσιων επενδύσεων για την υποστήριξη της ανάπτυξης και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων μεταφορών, της καινοτομίας και της διαχείρισης αποβλήτων, με βάση την ανάλυση κόστους-οφέλους. Βεβαιωθείτε ότι τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων δαπανών είναι διαθέσιμα νωρίς στον κύκλο του προϋπολογισμού.
Η αποτελεσματικότητα και η ικανότητα της δημόσιας διοίκησης βελτιώνεται, αλλά παραμένει αδύναμη σε πολλούς τομείς, υπονομεύοντας την ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών, επιβάλλοντας κόστος στους πολίτες και τις επιχειρήσεις.	Συνέχιση σχεδίων για την επιτάχυνση της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης.
Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (NPL) των τραπεζών έχουν μειωθεί, αλλά εξακολουθούν να είναι υψηλά από ιστορικά και διεθνή πρότυπα, περιορίζοντας την ικανότητα των τραπεζών να δανείζουν. Ένα μεγάλο μέρος του κεφαλαίου των τραπεζών αποτελείται από αναβαλλόμενες πιστώσεις φόρου. Το σύστημα προστασίας περιουσιακών στοιχείων της Hercules αναμένεται να μειώσει σημαντικά το απόθεμα των NPL, αλλά θα παραμείνει μεγάλος όγκος. Το σύστημα αφερεγγυότητας είναι εξαιρετικά	Εφαρμόστε γρήγορα το πρόγραμμα Hercules για την απόρριψη μη εξυπηρετούμενων δανείων από ισολογισμούς τραπεζών. Σχεδιάστε και εφαρμόστε επείγοντως μια στρατηγική για την αντιμετώπιση των αναβαλλόμενων φορολογικών πιστώσεων και των επισφαλών δανείων που θα παραμείνουν στους ισολογισμούς των τραπεζών. Ενοποίηση διαδικασιών αφερεγγυότητας, διασφάλιση καλύτερης ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων των πιστωτών και των οφειλετών και επιτάχυνση της εκτέλεσης της ασφάλειας.

κατακερματισμένο, με αποτέλεσμα μεγάλο αριθμό στρατηγικών υπερημελητών και επιβράδυνση της ανάλυσης των NPL.	
Ένα μεγάλο μερίδιο του αστικού πληθυσμού εκτίθεται σε επικίνδυνα επίπεδα ατμοσφαιρικής ρύπανσης, μειώνοντας την ευημερία τους. Τα μέτρα στήριξης ορυκτών καυσίμων είναι υψηλά και ανέρχονται περίπου στο 25% των ενεργειακών φόρων. Οι αποτελεσματικοί φορολογικοί συντελεστές για τις εκπομπές CO2 από τη χρήση ενέργειας είναι υψηλοί σε σύγκριση με άλλες χώρες του ΟΟΣΑ, αλλά διαφέρουν ανάλογα με τα καύσιμα και τις χρήσεις, θολώνοντας τις τιμές.	Υιοθέτηση και εφαρμογή εθνικού προγράμματος ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και βελτίωση του συστήματος παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα. Ελέγξτε τη φορολογική διακύμανση μεταξύ των καυσίμων για να παρέχετε ένα συνεπές σήμα τιμών άνθρακα. Επανεξέταση και κατάργηση επιβλαβών για το περιβάλλον επιδοτήσεων με ξεπερασμένους στόχους ή που είναι πιο επιβλαβείς για το περιβάλλον.
Οι σημαντικές μεταρρυθμίσεις κατά την περίοδο 2010-2016 βελτίωσαν σημαντικά τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, αλλά οι δαπάνες για συντάξεις παραμένουν υψηλές. Οι αλλαγές το 2019 θα αυξήσουν βραχυπρόθεσμα τις συνταξιοδοτικές δαπάνες. Παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις, τα ποσοστά φτώχειας μεταξύ των νέων και της οικογένειας με παιδιά παραμένουν υψηλά, επισημαίνοντας τις ανισότητες μεταξύ των γενεών του συστήματος κοινωνικής προστασίας.	Βεβαιωθείτε ότι οι συνταξιοδοτικές δαπάνες δεν συγκεντρώνουν άλλα, καλύτερα στοχευμένα, κοινωνικά προγράμματα και δημόσιες επενδύσεις.
Προώθηση της παραγωγικότητας και της καινοτομίας	
Οι δαπάνες για E & A αυξήθηκαν, καθοδηγούμενες από τις επιχειρήσεις, αλλά εξακολουθούν να είναι χαμηλές. Παρά την αυξημένη κυβερνητική	Ενοποίηση οργανισμών υπεύθυνων για πολιτικές έρευνας και καινοτομίας.

υποστήριξη, οι πολιτικές έρευνας και καινοτομίας είναι περίπλοκες και κατακερματισμένες, μειώνοντας το γενικό ερευνητικό περιβάλλον. Η παραγωγικότητα της έρευνας είναι χαμηλή και οι δεσμοί μεταξύ πανεπιστημίων και βιομηχανίας είναι ανεπαρκείς. Οι δυσκολίες στη λήψη δημόσιων επιχορηγήσεων ή επιδοτήσεων είναι ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια για καινοτόμες δραστηριότητες που αναφέρουν ελληνικές εταιρείες	
Οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά προϊόντων έχουν προχωρήσει σε ορισμένους τομείς. Οι διοικητικές επιβαρύνσεις στις νεοσύστατες επιχειρήσεις είναι από τις ελαφρύτερες στις χώρες του ΟΟΣΑ και τα εμπόδια στον ανταγωνισμό στις υπηρεσίες δικτύου πλησιάζουν τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Σε ορισμένους άλλους τομείς, όπως οι επαγγελματικές υπηρεσίες, οι κανονιστικοί φραγμοί εξακολουθούν να περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Οι αξιολογήσεις των κανονιστικών επιπτώσεων εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται ελάχιστα.	Απλοποιήστε την πρόσβαση σε επιχορηγήσεις E & A και φορολογικά κίνητρα.
The court system is slow and overburdened with a backlog of cases. Digital technologies, though progressing, are still little used and courts' performance indicators are lacking. Alternative dispute resolution mechanisms are underused because of	Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δικαστών μέσω περισσότερης εκπαίδευσης του προσωπικού και των δικαστών και χρησιμοποιώντας δείκτες απόδοσης των δικαστηρίων. Κοινοποιήστε καλύτερα τη διαθεσιμότητα και τα οφέλη

lack of awareness and trust.	εναλλακτικών μηχανισμών επίλυσης διαφορών.
Μια αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και καλύτερες επιδόσεις	
Οι υψηλοί φόροι και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης δυσχεραίνουν την απασχόληση και αποθαρρύνουν την τυποποίηση, ειδικά για εργαζόμενους με χαμηλό εισόδημα και ευάλωτες ομάδες. Ορισμένες πρόσφατες αλλαγές πολιτικής ενδέχεται να διευρύνουν τις διαφορές στους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές μεταξύ των τύπων απασχόλησης.	Μειώστε τα ποσοστά εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, ειδικά σε χαμηλά εισοδήματα, ενώ παράλληλα ευθυγραμμίζετε τη φορολογία μεταξύ των τύπων απασχόλησης
Το Εγγυημένο Ελάχιστο Εισόδημα και άλλες μεταρρυθμίσεις κοινωνικής προστασίας μειώνουν το βάθος της φτώχειας, αλλά τα ποσοστά φτώχειας παραμένουν υψηλά, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που εργάζονται.	Αυξήστε τις εγγυημένες μεταβιβάσεις ελάχιστου εισοδήματος, μειώστε τις σταδιακά και εισαγάγετε τις παροχές στην εργασία για τους εργαζόμενους με χαμηλό μισθό
Η εκπαίδευση εκτιμάται ιδιαίτερα στην Ελλάδα, αλλά πολλοί μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δεν έχουν βασικές δεξιότητες. Οι μεταρρυθμίσεις αναπτύσσουν την αυτονομία και τη διασφάλιση της ποιότητας των σχολείων, αλλά οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν ακόμη ευκαιρίες να αυξήσουν τις δεξιότητές τους ή να αναγνωρίσουν την απόδοσή τους.	Μετακινήστε προοδευτικά το εργατικό δυναμικό του δασκάλου σε μακροπρόθεσμες συμβάσεις που υποστηρίζουν και επιβραβεύουν την απόδοση και αποφεύγουν την ακαμψία των υπαρχόντων μόνιμων συμβάσεων.
Η ανεργία μειώνεται αλλά παραμένει υψηλή ενώ οι εργοδότες συχνά δεν μπορούν να βρουν εργαζόμενους με τις δεξιότητες που χρειάζονται. Τα προγράμματα αναζήτησης εργασίας και	Χρησιμοποιήστε πιο εξειδικευμένους συμβούλους και εργαλεία δημιουργίας προφίλ στις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης για να βελτιώσετε σημαντικά την αναζήτηση αναζήτησης

κατάρτισης παρέχουν λίγη υποστήριξη για την επανειδίκευση και την αντιστοίχιση ατόμων που αναζητούν εργασία.	εργασίας και την κατάρτιση, συνδέοντάς τους καλύτερα με ιδιωτικά γραφεία αναζήτησης εργασίας.
Οι πολιτικές για την υποστήριξη των οικογενειών και των εγκαταστάσεων για τη φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων είναι ανεπαρκείς. Οι υποχρεώσεις φροντίδας εμποδίζουν πολλούς να εργαστούν, συμβάλλοντας σε χαμηλά ποσοστά γονιμότητας.	Ενίσχυση πολιτικών για την υποστήριξη οικογενειών, δίνοντας προτεραιότητα στην εκτεταμένη πρόσβαση σε ποιοτική φροντίδα για παιδιά και ηλικιωμένους.

3.3 COVID-19 και εξαγωγές

Μέχρι το σοκ του COVID-19, η οικονομία είχε διατηρήσει 3 χρόνια σταδιακή ανάκαμψη από μια από τις βαθύτερες και μεγαλύτερης διάρκειας υφέσεις που έχουν καταγραφεί. Το ΑΕΠ είχε αυξηθεί στο 6,5% πάνω από το όριο του 2016, αν και ήταν ακόμη περισσότερο από 20% κάτω από το αποκορύφωμά του πριν από την κρίση (Σχήμα 1.5, Πίνακας Α). Το καλοκαίρι του 2018, η Ελλάδα ολοκλήρωσε το τρίτο πρόγραμμα χρηματοοικονομικής βοήθειας του ΕΜΣ και ενσωματώθηκε στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο. Η Ελλάδα βρίσκεται στο πλαίσιο ενισχυμένης εποπτείας της ΕΕ, το οποίο παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την παρακολούθηση των οικονομικών εξελίξεων και μια βιώσιμη οικονομική ανάκαμψη.

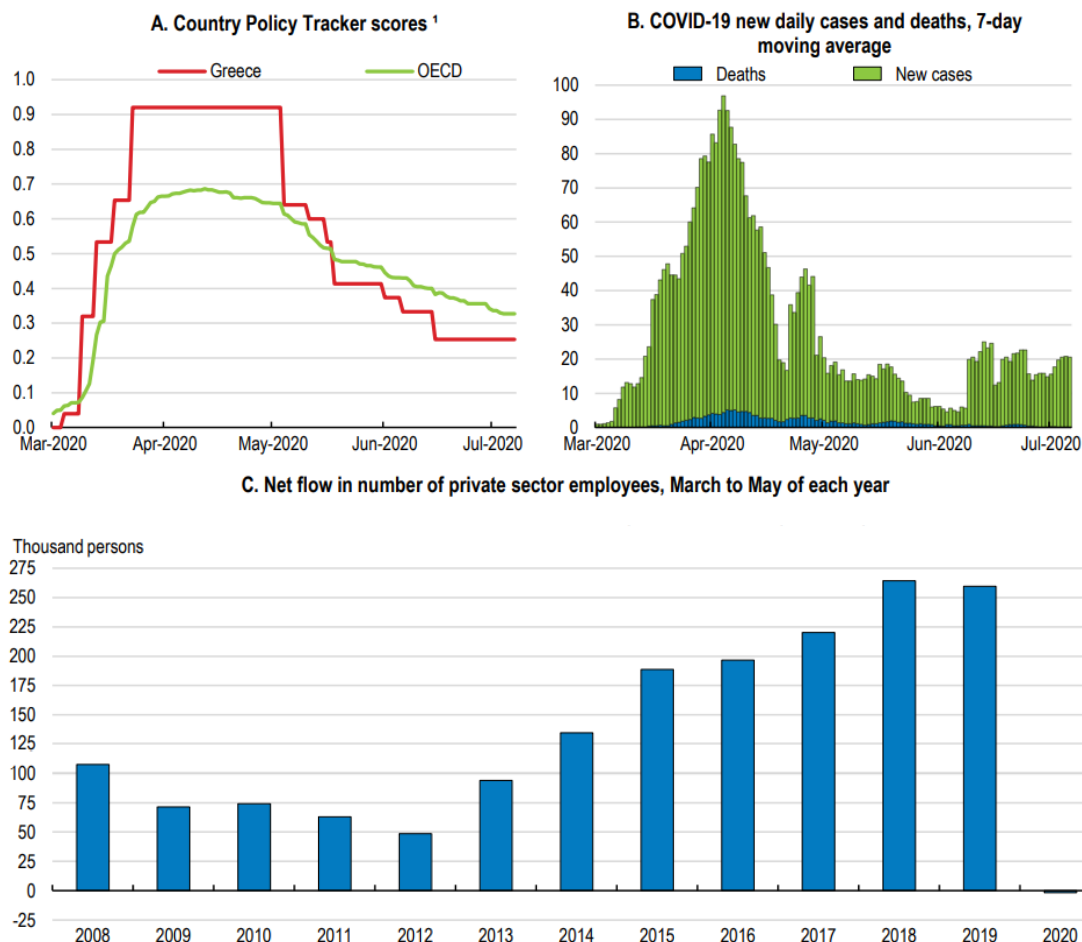
Η έντονη αύξηση των εξαγωγών ευρείας βάσης και, σε μικρότερο βαθμό, η εγχώρια ζήτηση οδήγησε στην ανάκαμψη. Ο τουριστικός τομέας συνέβαλε σημαντικά στην αύξηση των εξαγωγών, ενώ η βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα των τιμών στήριζε τις εξαγωγές αγαθών. Η αύξηση της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων και των καταναλωτών (Σχήμα 1.6), η βελτίωση των χρηματοοικονομικών συνθηκών και τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού ενίσχυσαν τις επιχειρηματικές επενδύσεις. Αυτό, ωστόσο, παραμένει εξαιρετικά ευμετάβλητο (Σχήμα 1.5, Πίνακας Β) και, σε λιγότερο από 12% του ΑΕΠ το 2019, παραμένει πολύ κάτω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ (22%). Ο τραπεζικός δανεισμός σε μη χρηματοπιστωτικές εταιρείες (διορθωμένος για πωλήσεις και διαγραφές) αυξήθηκε μετρίως από τις αρχές του 2019 (ειδικά για τον τουρισμό, τη ναυτιλία, τις κατασκευές και τα ακίνητα) και συνεχίστηκε κατά τους πρώτους

μήνες του σοκ του COVID-19. Οι υπόλοιποι περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων καταργήθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2019.

Η ανάκαμψη έφερε σταθερή δημιουργία θέσεων εργασίας. Μετά από βαθιές μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε από τα τέλη του 2013 έως την έναρξη του σοκ του COVID-19, φτάνοντας το 57%. Αυτό είναι το υψηλότερο επίπεδο από το 2010, αλλά εξακολουθεί να είναι ένα από τα χαμηλότερα μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ. Εν τω μεταξύ, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε κάτω από το 16,0% το Φεβρουάριο του 2020, από το αποκορύφωμά του σε σχεδόν 28% το 2013. Η υψηλότερη απασχόληση αύξησε το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, αλλά η ανοικοδόμηση των ιδιωτικών αποταμιεύσεων και η απομόχλευση των νοικοκυριών εμπόδισαν την αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Η μεγάλη επιβράδυνση της οικονομίας και η αργή αύξηση της παραγωγικότητας διατήρησαν τους μισθούς και τον πληθωρισμό των τιμών καταναλωτή σε σίγαση.

Το σοκ του COVID-19 ανέκοψε αυτήν την πρόοδο. Οι αρχές αντέδρασαν γρήγορα στην πανδημία και περιόρισαν με επιτυχία την εξάπλωση των μολύνσεων και απέφυγαν την κατάπτωση του συστήματος υγείας (Σχήμα 1.4, Πλαίσια Α και Β). Τα κρούσματα μεταξύ των αφίξεων επισκεπτών ήταν μια συνεχής πρόκληση, που αντιπροσωπεύει πάνω από το ένα πέμπτο του συνόλου. Για να σταματήσει η εξάπλωση του ιού, η Ελλάδα περιόρισε τις αφίξεις και εφάρμοσε αυστηρούς περιορισμούς της κίνησης από τα μέσα Μαρτίου έως τις αρχές Μαΐου 2020. Με τα μέτρα αυτά διακόπηκε η παραγωγή σε επιχειρήσεις που παράγουν το 20% της προστιθέμενης αξίας της Ελλάδας, συμπεριλαμβανομένου του 80% των επιχειρήσεων προσωρινής κατάλυσης, εστίασης, εκπαίδευσης και καταναλωτικών υπηρεσιών. Η πρόσληψη πριν από τη θερινή περίοδο πάγωσε (Σχήμα 1.4, Πίνακας Γ) και μεγάλος αριθμός εργαζομένων και ατόμων που αναζητούν εργασία αποχώρησαν από το εργατικό δυναμικό κατά το κλείσιμο, ανεβάζοντας τον ανενεργό πληθυσμό στα επίπεδα που επιτεύχθηκαν τελευταία το 2009.

Καθώς η κατάσταση της υγείας βελτιώθηκε, η Ελλάδα άρχισε σταδιακά την άρση των περιορισμών τον Μάιο και άνοιξε ξανά τα σύνορά της για τους διεθνείς επισκέπτες τον Ιούνιο και τον Ιούλιο, μαζί με ενισχυμένες εξετάσεις και υγειονομική περίθαλψη. Ωστόσο, οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί και η οικονομική αδυναμία των εμπορικών εταίρων της Ελλάδας, τα πρωτόκολλα υγιεινής και η αβεβαιότητα υποβαθμίζουν τη ζήτηση για τις εξαγωγές τουριστικών και ναυτιλιακών υπηρεσιών της Ελλάδας.

1: η βαθμολογία παρακολούθησης της πολιτικής της χώρας του COVID-19 από τον ΟΟΣΑ είναι ένας δείκτης κατά μέσο όρο σε πέντε στοιχεία πολιτικής περιορισμού και κλιμακώθηκε από 0 (χωρίς περιορισμούς) έως 1 (υψηλότερη κατηγορία περιορισμών). Οι πολιτικές περιορισμού περιλαμβάνουν εσωτερικούς περιορισμούς καραντίνας και κυκλοφορίας, περιορισμούς ταξιδιών, κλείσιμο εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων, κλείσιμο δημόσιων εκδηλώσεων και τόπων και υποχρεωτικό κλείσιμο οικονομικών δραστηριοτήτων. Ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ καλύπτει όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ όπου υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για όλα τα στοιχεία. Πηγή: Υπολογισμοί που βασίζονται στο OECD COVID-19 Country Policy Tracker <https://www.oecd.org/economy/>; Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC) μέσω του και Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας (2020), Μηνιαίες εκθέσεις ERGANI.

Σχήμα 1.4. Τα ισχυρά μέτρα περιορισμού της Ελλάδας είχαν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό των μολύνσεων, αλλά πάγωσαν την αγορά εργασίας

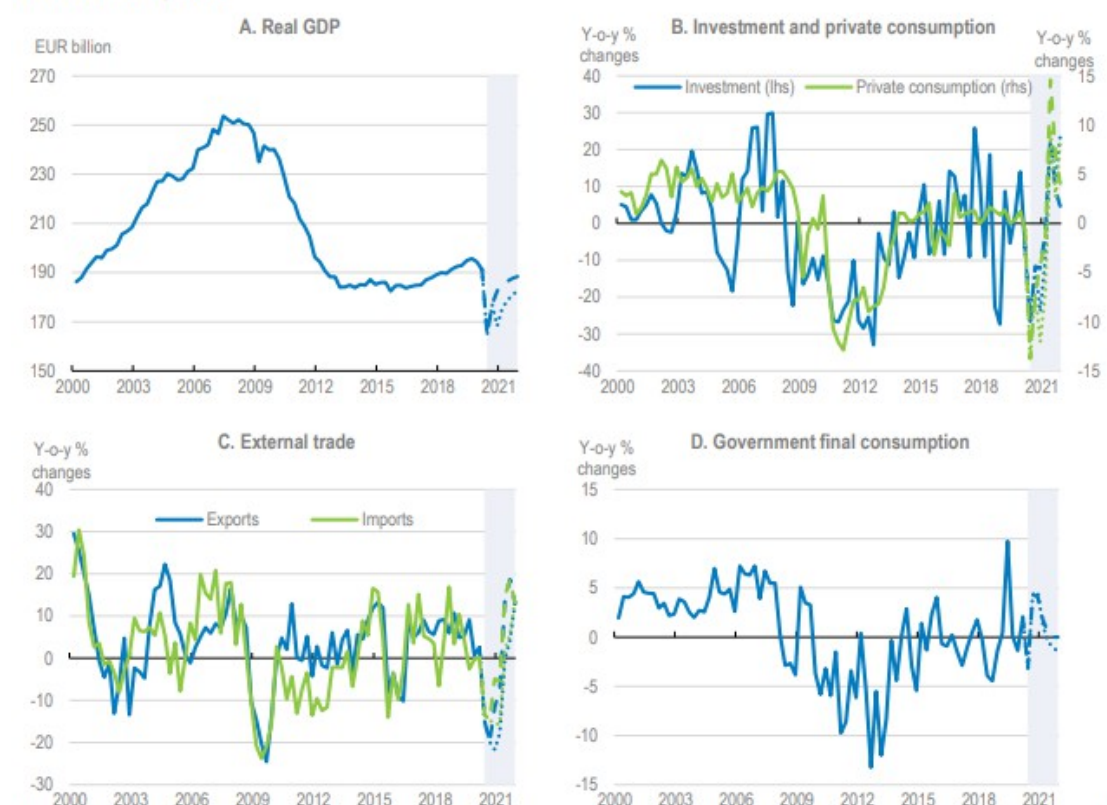
Η πτώση του διεθνούς εμπορίου μετά το σοκ του COVID-19 διέκοψε την αυξανόμενη συμμετοχή της Ελλάδας στο παγκόσμιο εμπόριο και τη σχετική διαρθρωτική μεταμόρφωση που ξεκίνησε από τις ευρείες μεταρρυθμίσεις της τελευταίας δεκαετίας. Μεταξύ 2009 και 2019, οι πραγματικές εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά περισσότερο από 43% (σε σχεδόν 37% του ΑΕΠ από περίπου 20% τα έτη που προηγούνται της μεγάλης χρηματοπιστωτικής κρίσης). Οι αποστολές εμπορευμάτων, με επικεφαλής το εξευγενισμένο πετρέλαιο και την κατασκευή μετάλλων, μηχανημάτων και ειδών ένδυσης, αποτέλεσαν τον κύριο παράγοντα αύξησης των εξαγωγών, σημειώνοντας άνοδο κατά περισσότερο από 70% μεταξύ του τέλους του 2009 και των μέσων του 2019. Η Ελλάδα κατάφερε επίσης να διαφοροποιήσει τους προορισμούς των εξαγωγών αγαθών της, με αυξανόμενο μερίδιο αποστολών σε ασιατικές χώρες (Σχήμα 1.8). Αυτές οι εξελίξεις αύξησαν τις εξαγωγικές επιδόσεις της Ελλάδας (δηλαδή την αύξηση των εξαγωγών σε σχέση με την ανάπτυξη της εξαγωγικής αγοράς της χώρας) το 2017-19.

Οι εξαγωγές και η οικονομία, ωστόσο, παραμένουν σε μεγάλο βαθμό μη διαφοροποιημένες και συγκεντρωμένες σε τομείς έντασης χαμηλής γνώσης. Τα ορυκτά προϊόντα, ιδίως το εξευγενισμένο πετρέλαιο, εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν μεγάλο μερίδιο των συνολικών εξαγωγών (πάνω από 30%). Τα προϊόντα υψηλής τεχνολογίας (π.χ. Αεροδιαστημική, Μηχανές υπολογιστών-γραφείων, Ηλεκτρονικά-τηλεπικοινωνίες, Φαρμακευτικά, Επιστημονικά όργανα, Ηλεκτρικά μηχανήματα, Χημικά, Μη Ηλεκτρικά μηχανήματα, Εξοπλισμός) αντιπροσώπευαν μόλις το 4,5% των συνολικών εξαγωγών το 2018 (αμετάβλητο από το 2007), έναντι του μέσου όρου της ΕΕ της τάξεως του 18%. Μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ, η Ελλάδα κατατάσσεται στο κάτω μέρος της κατάταξης της οικονομικής πολυπλοκότητας 2017 (Simoes and Hidalgo, 2011), μαζί με την Αυστραλία, τη Χιλή, την Πορτογαλία και την Τουρκία. Οι εξαγωγές στον κλάδο της γεωργίας και των αγροδιατροφικών βιομηχανιών παραμένουν περιορισμένες σε σύγκριση με τις δυνατότητές τους, καθώς η ποιότητα των προϊόντων είναι υψηλή.

Το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών έχει μειωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Η γενική κυβέρνηση και σε μικρότερο βαθμό, ο μη χρηματοοικονομικός εταιρικός τομέας ήταν οι κύριοι παράγοντες για τη βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών λόγω της μεγάλης δημοσιονομικής προσαρμογής και της μείωσης των επενδύσεων από εταιρείες. Ωστόσο, καθώς η εγχώρια ζήτηση ανακτά τους κινδύνους του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών αρχίζει να διευρύνεται ξανά

(Σχήμα 1.7) Η μεγάλη καθαρή αρνητική διεθνής επενδυτική θέση της Ελλάδας διευρύνθηκε στο 150% του ΑΕΠ στα μέσα του 2019 από 140% στα τέλη του 2017, ένα από τα μεγαλύτερα στη ζώνη του ευρώ. Ο επίσημος τομέας αντιπροσωπεύει τα τρία τέταρτα των εξωτερικών υποχρεώσεων της Ελλάδας. Αυτά είναι σε μεγάλο βαθμό σε ευρώ με σταθερά επιτόκια, ελαχιστοποιώντας τους κινδύνους που συνδέονται με αυτό το υψηλό επίπεδο υποχρεώσεων.

Volumes, 2015 prices

Σημείωση: Η σκιασμένη περιοχή δείχνει προβολές. Το σενάριο «single-hit» εμφανίζεται με διακεκομμένη γραμμή και υποθέτει ότι η πανδημία τίθεται υπό έλεγχο πριν από το καλοκαίρι του 2020. Το σενάριο «double-hit» εμφανίζεται με μια διακεκομμένη γραμμή και υποθέτει ένα δεύτερο κύμα μετάδοσης και μέτρα αποκλεισμού στα τέλη του 2020.

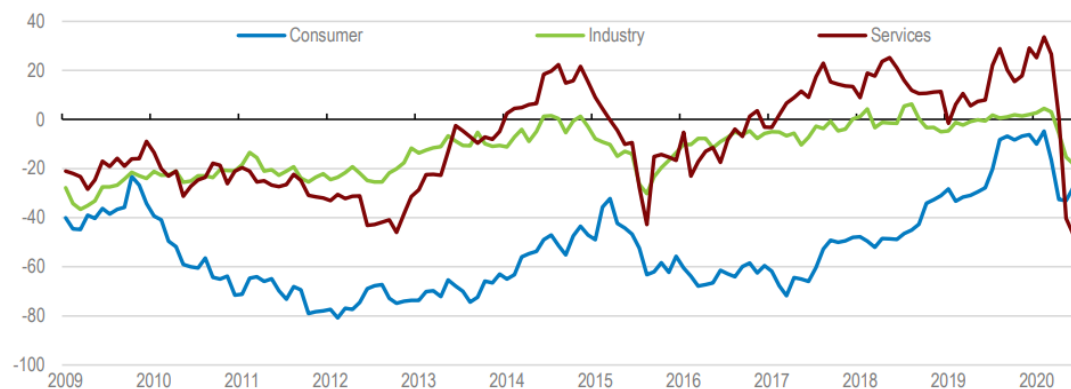
Σχήμα 1.5. Το σοκ του COVID-19 αναβάλλει την ανάκαμψη των εξαγωγών και της κατανάλωσης στην Ελλάδα

Πηγή: OECD Economic Outlook 107 database.

Για να συνεχίσει η Ελλάδα μια πορεία συνεχούς ανάκαμψης μετά το σοκ του COVID-19, η ενίσχυση των επενδύσεων και της καινοτομίας είναι το κλειδί για την

αύξηση της ποιότητας των προϊόντων και της ανταγωνιστικότητας εκτός τιμών, αυξάνοντας έτσι τις εξαγωγικές επιδόσεις και τους μισθούς ταυτόχρονα (Bournakis, 2013; Khandelwal, 2010; Hummels and Klenow, 2005; Sutton and Trefler, 2016). Η εμπειρία των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης μεταξύ των μέσων της δεκαετίας του 1990 και των μέσων της δεκαετίας του 2000 δείχνει ότι οι υψηλότερες εσωτερικές και ξένες επενδύσεις βελτιώνουν την ποιότητα των προϊόντων και την τεχνολογική ένταση των εξαγωγών, οδηγώντας σε υψηλότερο μερίδιο αγοράς εξαγωγών, ακόμη και όταν εκτιμώνται οι πραγματικές συναλλαγματικές ισοτιμίες (Mody, Igan and Fabrizio, 2007; Leigh, Fabrizio and Mody, 2009). Στην Κόστα Ρίκα, οι υψηλές άμεσες ξένες επενδύσεις συνέβαλαν στην αύξηση του μεριδίου των εξαγωγών υψηλής τεχνολογίας από περίπου 6% των συνολικών εξαγωγών μεταποίησης στα μέσα της δεκαετίας του 1990 σε περισσότερο από 40% στα μέσα της δεκαετίας του 2010, υψηλότερα από ό, τι σε οποιαδήποτε χώρα του ΟΟΣΑ (OECD, 2018; OECD, 2016).

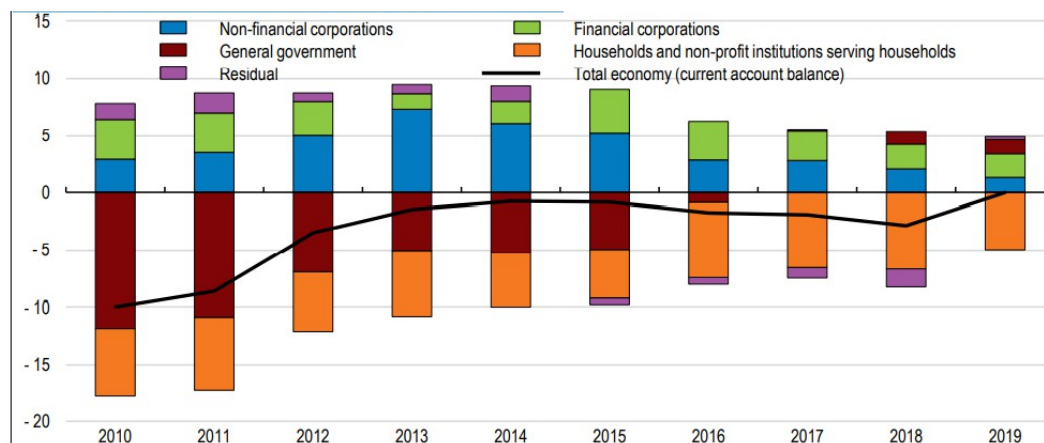
Υπό-συστατικά στοιχεία εμπιστοσύνης καταναλωτών και επιχειρήσεων του δείκτη οικονομικού κλίματος, σε % ισορροπίας θετικών έναντι αρνητικών απαντήσεων, προσαρμοσμένα ως προς την εποχή.

Σχήμα 1.6. Το σοκ COVID-19 ανέστρεψε την αύξηση της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων και των καταναλωτών

Πηγή: Eurostat

Συνεισφορές τομέων στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, % του ΑΕΠ

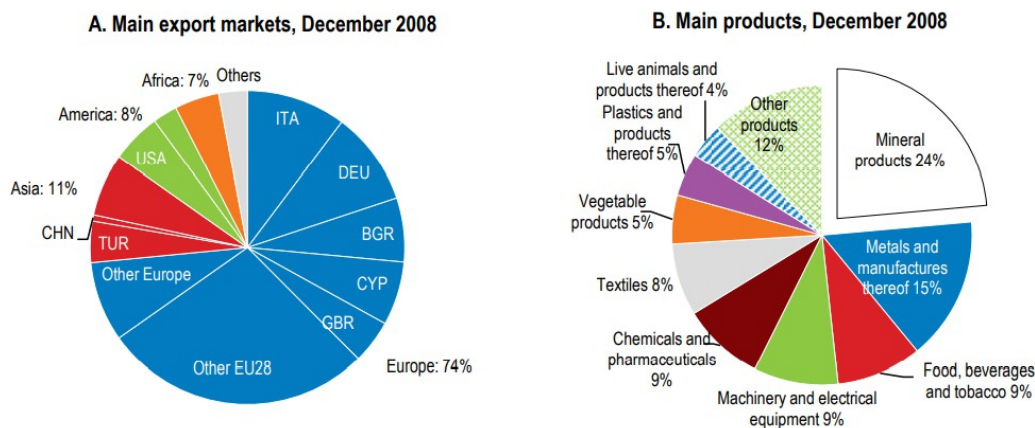

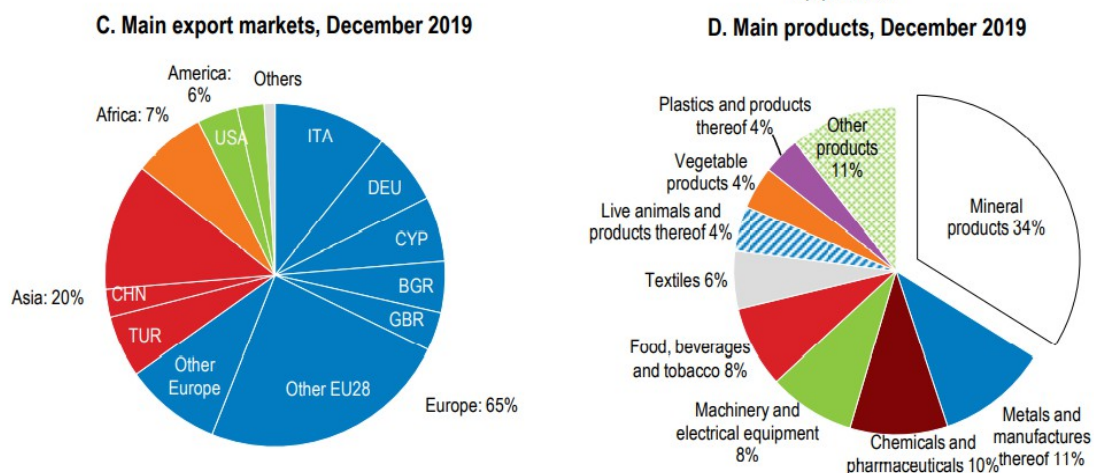
Σημείωση: Κάθε ράβδος εμφανίζει την οικονομική ισορροπία (ή καθαρή χορήγηση ή λήψη δανείων) των διαφόρων τομέων που υπολογίζονται ως ακαθάριστες αποταμιεύσεις μείον τον ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου, σε ποσοστό του ΑΕΠ. Το άθροισμά τους συν ένας υπολειπόμενος όρος ισούται με το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της οικονομίας

Σχήμα 1.7. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών έχει μειωθεί, με τη βοήθεια του κρατικού προϋπολογισμού να μετατρέπεται σε πλεόνασμα

Πηγή: Οι υπολογισμοί βασίζονται στη βάση δεδομένων των τριμηνιαίων λογαριασμών του ΟΟΣΑ και στη βάση δεδομένων Οικονομικών προοπτικών του ΟΟΣΑ.

12μηνες σωρευτικές ροές εξαγωγής (τιμές)

Σχήμα 1.8. Περίπου το 65% των εξαγωγών αγαθών προορίζονται για άλλες ευρωπαϊκές χώρες

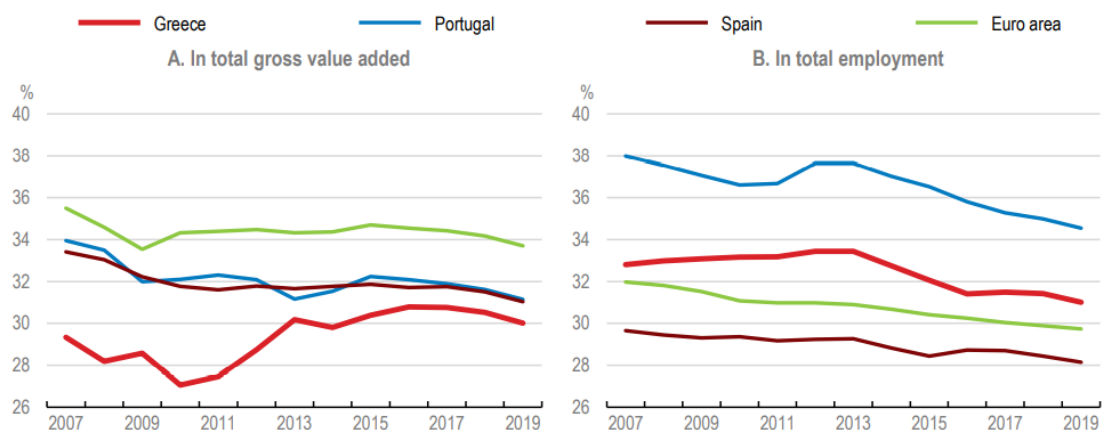
Πηγή: Eurostat, Comext Database.

Η παραγωγή αλλά όχι η απασχόληση μετατοπίζεται σταδιακά σε εμπορεύσιμους τομείς. Από το 2010, το μερίδιο της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας των εμπορεύσιμων τομέων έχει μειώσει το χάσμα με τις ομότιμες χώρες, που αυξάνεται στο 30% (Σχήμα 1.9, Πίνακας Α). Κατατάσσοντας τις υπηρεσίες καταλυμάτων και τροφίμων ως μέρος του εμπορεύσιμου τομέα (καθώς αυτές οι δραστηριότητες συνδέονται στενά με την τουριστική βιομηχανία), η μετάβαση σε εμπορεύσιμους τομείς ήταν πιο έντονη, αυξάνοντας στο 38%. Ωστόσο, οι μη εμπορεύσιμοι τομείς παραμένουν ο κύριος μοχλός αύξησης της απασχόλησης. Κατά το αποκορύφωμα της κρίσης από το 2009 έως το 2013, οι εμπορεύσιμοι και μη εμπορεύσιμοι τομείς παρουσίασαν παρόμοιες απώλειες θέσεων εργασίας περίπου κατά 17%. Ωστόσο, από το 2013 έως το 2019, η απασχόληση σε μη εμπορεύσιμους τομείς αυξήθηκε κατά 12% (κυρίως λόγω των τουριστικών υπηρεσιών και του χονδρικού και λιανικού εμπορίου) ενώ η απασχόληση σε εμπορεύσιμους τομείς ήταν σταθερή. Κατατάσσοντας τις υπηρεσίες καταλυμάτων και τροφίμων ως μέρος του εμπορεύσιμου τομέα, η απασχόληση αυξήθηκε κατά 2,6% στον εμπορεύσιμο τομέα και κατά 4,5% στον μη εμπορεύσιμο τομέα από το 2013 έως το 2017. Αυτό τονίζει την αργή διαδικασία διαφοροποίησης της ελληνικής οικονομίας και οικοδόμησης συγκριτικού πλεονεκτήματος σε τομείς διαφορετικούς από τον τουρισμό και τις υπηρεσίες που σχετίζονται με τον τουρισμό.

Η κυβέρνηση έχει δεσμευτεί να επιταχύνει τη μετατόπιση της οικονομίας προς εμπορεύσιμες δραστηριότητες και να αυξήσει περαιτέρω την εξωστρέφειά του. Για το σκοπό αυτό, η κυβέρνηση σχεδιάζει μια εθνική στρατηγική για την εξωστρέφεια και

στοχεύει στη συγκέντρωση όλων των πολιτικών και των ευθυνών που αφορούν την προώθηση των εξαγωγών και την προσέλκυση ΑΞΕ στο πλαίσιο του Υπουργείου Εξωτερικών. Η κυβέρνηση πρέπει να συνεχίσει ήδη τα προγράμματα που έχουν ξεκινήσει για να αυξήσει την εξωστρέφεια της οικονομίας. Αυτές περιλαμβάνουν: αύξηση της αποδοχής προνομιακών εμπορικών καθεστώτων - που επιτρέπουν ταχύτερες τελωνειακές διαδικασίες - καθώς παραμένει χαμηλή και ολοκλήρωση της πλατφόρμας πληροφορικής για τις διαδικασίες των εισαγωγών και των εξαγωγών (ενιαίο παράθυρο), η οποία υποστηρίζεται από κοινοτικά κονδύλια. Όπως σημειώθηκε στην προηγούμενη Οικονομική Έρευνα του ΟΟΣΑ για την Ελλάδα (ΟΟΣΑ, 2018), οι περιορισμοί στις άμεσες ξένες επενδύσεις είναι χαμηλοί στην Ελλάδα. Η προσέλκυση περισσότερων ΑΞΕ εξαρτάται από τη βελτίωση του γενικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος με τη μείωση της γραφειοκρατίας, τη μείωση των περιορισμών στην αγορά προϊόντων και τη βελτίωση της ποιότητας των υποδομών.

Μερίδιο εμπορεύσιμων δραστηριοτήτων

Σημείωση: Οι εμπορεύσιμοι τομείς περιλαμβάνουν 10 βιομηχανίες που ορίζονται στο SNA 2008: γεωργία (A), βιομηχανία (BCDE), πληροφορική και επικοινωνίες (J), χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες (K) και άλλες υπηρεσίες (RSTU). Οι μη εμπορεύσιμοι τομείς περιλαμβάνουν: κατασκευές, διανεμητικό εμπόριο, επισκευές, μεταφορές, διαμονή, δραστηριότητες υπηρεσιών τροφίμων (GHI), δραστηριότητες ακινήτων (L), επιχειρηματικές υπηρεσίες (MN) και δημόσια διοίκηση (OPQ).

Σχήμα 1.9. Η παραγωγή στρέφεται προς εμπορεύσιμους τομείς αλλά όχι στην απασχόληση

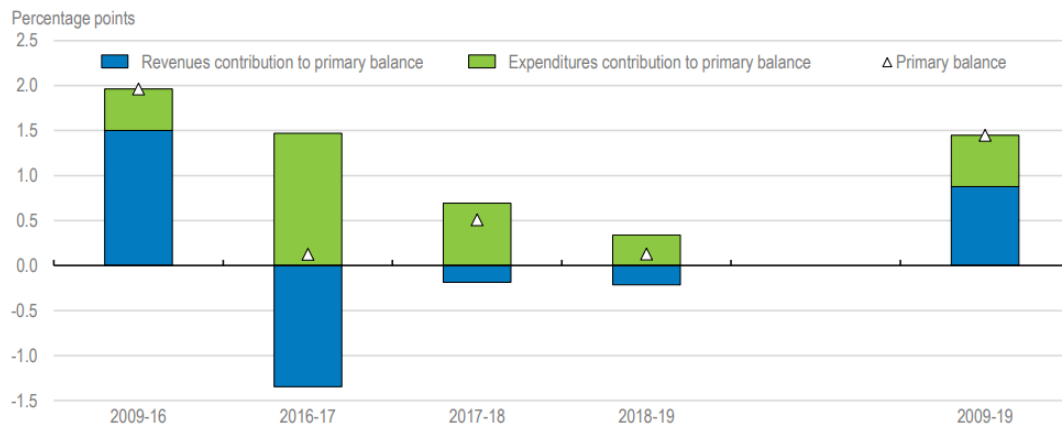
Πηγή: OECD Quarterly National Accounts database.

3.4 Δημοσιονομική πολιτική

Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα έχει επιτύχει με συνέπεια τους δημοσιονομικούς της στόχους. Μεταξύ 2009 και 2019, το πρωτογενές υπόλοιπο της Ελλάδας αυξήθηκε κατά 14 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ και έχει επιτύχει ή υπερβεί τους στόχους που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας κάθε χρόνο μεταξύ 2016 και 2019. Αρχικά, η Ελλάδα βασίστηκε κυρίως σε μέτρα αύξησης εσόδων για τη βελτίωση του πρωτογενούς ισοζυγίου (Σχήμα 1.10). Μεταξύ του 2017 και του 2019, οι δαπάνες συνέβαλαν περισσότερο από τα έσοδα στην περαιτέρω αύξηση του πρωτογενούς πλεονάσματος, συμπεριλαμβανομένης της χαμηλής απόδοσης του προϋπολογισμού για τις δημόσιες επενδύσεις. Το 2019, οι δημόσιες επενδύσεις μειώθηκαν στο 2,2% του ΑΕΠ, το χαμηλότερο σε αρκετές δεκαετίες και συγκρίνονται με το 4,4% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο από το 2000.

Τα σημαντικά δημοσιονομικά πλεονάσματα και ταμειακά αποθέματα που συσσωρεύτηκαν τα τελευταία χρόνια και η συνεχής πρόσβαση στην αγορά κρατικών ομολόγων έδωσαν στην Ελλάδα το χώρο να χρηματοδοτήσει γρήγορα την αντίδρασή της στο σοκ του COVID-19. Το αρχικό ισοζύγιο του προϋπολογισμού προβλέπεται να μετακινηθεί σε έλλειμμα το 2020, ως 4,8% του ΑΕΠ, εάν η πανδημία παραμείνει περιορισμένη ή 5,9% στην περίπτωση δεύτερης επιδημίας αργότερα το 2020, καθώς η χαμηλότερη δραστηριότητα και το εισόδημα μειώνουν τις πληρωμές φόρων και κοινωνικών εισφορών και τα μέτρα στήριξης της κυβέρνησης αυξάνουν τις δαπάνες. Η κυβέρνηση έχει εφαρμόσει μέτρα για την ενίσχυση του συστήματος υγείας και τη στήριξη των εισοδημάτων των νοικοκυριών και της ρευστότητας των επιχειρήσεων, συνολικού ύψους 11,4 δισεκατομμυρίων ευρώ για το 2020 (6,1% του ΑΕΠ του 2019), αναλυτικά στον Πίνακα 1.1. Επίσης, η κυβέρνηση επιβαρύνεται με επιπλέον κόστος για τη διαχείριση των ανανεωμένων αφίξεων μεταναστών. Ανταποκρινόμενοι σε αυτά τα σοκ, η Ελλάδα, με άλλα μέλη της Ευρωζώνης, ενεργοποίησε ρήτρες διαφυγής και ανέστειλε τους μεσοπρόθεσμους δημοσιονομικούς της στόχους. Πριν από την εισαγωγή αυτών των προσωρινών μέτρων, ο προϋπολογισμός του 2020 εισήγαγε μόνιμες φορολογικές περικοπές αξίας περίπου 0,6% του ΑΕΠ του 2019. Ο προϋπολογισμός αντισταθμίζει το αποτέλεσμα των μόνιμων μειώσεων των φορολογικών συντελεστών βελτιώνοντας τη φορολογική συμμόρφωση, κυρίως με την επέκταση της χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών και σε μικρότερο βαθμό με τον εξορθολογισμό των δαπανών.

Αλλαγή στο αρχικό ισοζύγιο και συνεισφορές εσόδων και δαπανών, ετήσιος μέσος όρος, % ΑΕΠ

Σημείωση: Η εισφορά εσόδων (/ δαπανών) στο πρωτογενές υπόλοιπο προέρχεται από τις συνολικές γενικές κρατικές εισπράξεις (/ εκταμιεύσεις) εξαιρουμένων των ακαθάριστων εσόδων από δημόσιους τόκους (/ πληρωμές).

Σχήμα 1.10. Η δημοσιονομική ενοποίηση βασίστηκε περισσότερο στα έσοδα παρά στις δαπάνες

Πηγή: OECD Economic Outlook 107 database.

Κεφάλαιο 4.0 Μεθοδολογία

4.1 Σκοπός

Σκοπός της παρούσας ανάλυσης είναι να παρουσιάσει την πορεία των εξαγωγών και των εισαγωγών στο τελωνείο της Ρόδου την περίοδο 2007 – 2020.

4.2 Είδος έρευνας

Στην παρούσα έρευνα η ερευνήτρια επέλεξε να πραγματοποιήσει ποσοτική έρευνα με την χρήση δευτερογενών δεδομένων. Κάποιες πηγές δευτερογενών δεδομένων αλλά όχι οι μοναδικές είναι οι παρακάτω: Κυβερνητικές στατιστικές είναι ευρέως διαθέσιμες και εύκολα προσβάσιμες στο διαδίκτυο και μπορούν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις αποστολές προϊόντων, την εμπορική δραστηριότητα, τη δημιουργία επιχειρήσεων, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τις τιμές και τις οικονομικές τάσεις, μεταξύ άλλων θεμάτων. Ωστόσο, τα δεδομένα συχνά δεν παρουσιάζονται ρητά για το θέμα που μας ενδιαφέρει, επομένως μπορεί να χρειαστεί κάποια χειραγώγηση και διασταυρούμενος έλεγχος των δεδομένων για να γίνει εστίαση στο θέμα μελέτης. Οι βιομηχανικοί σύλλογοι έχουν συνήθως ιστότοπους γεμάτους χρήσιμες πληροφορίες - μια επισκόπηση του κλάδου και της ιστορίας του, μια λίστα με τις συμμετέχουσες εταιρείες, δελτία τύπου σχετικά με τα νέα και τα προϊόντα της εταιρείας, τεχνικούς πόρους και αναφορές σχετικά με τις τάσεις του κλάδου. Ορισμένες πληροφορίες μπορεί να είναι προσβάσιμες μόνο στα μέλη (όπως καταλόγους μελών ή έρευνα αγοράς), αλλά οι βιομηχανικές ενώσεις είναι ένα εξαιρετικό μέρος για να ερευνήσει κάποιος για μια νέα βιομηχανία. Εμπορικές εκδόσεις, όπως περιοδικά και άρθρα ειδήσεων, τα περισσότερα από τα οποία καθιστούν το περιεχόμενό τους διαθέσιμο στο Διαδίκτυο, αποτελούν μια εξαιρετική πηγή σε βάθος δεδομένων προϊόντων, βιομηχανίας και ανταγωνιστών που σχετίζονται με συγκεκριμένους κλάδους. Συχνά, άρθρα ειδήσεων περιλαμβάνουν πληροφορίες που λαμβάνονται απευθείας από στελέχη κορυφαίων εταιρειών σχετικά με τις νέες τεχνολογίες, τις τάσεις της βιομηχανίας και τα μελλοντικά σχέδια. Οι ιστότοποι των εταιρειών μπορούν να είναι εικονικά ορυχεία πληροφοριών. Οι δημόσιες εταιρείες έχουν τμήματα επενδυτικών σχέσεων γεμάτα ετήσιες εκθέσεις, ρυθμιστικά ευρήματα και παρουσιάσεις επενδυτών που μπορούν να παρέχουν πληροφορίες τόσο για την απόδοση της μεμονωμένης εταιρείας όσο και για τη γενική βιομηχανία. Οι ιστότοποι δημόσιων και ιδιωτικών εταιρειών συνήθως παρέχουν λεπτομέρειες σχετικά με τις

προσφορές προϊόντων, τις βιομηχανίες που εξυπηρετούνται, τη γεωγραφική παρουσία, την οργανωτική δομή, τις μεθόδους πωλήσεων (διανομή ή απευθείας), τις σχέσεις με τους πελάτες και τις καινοτομίες. Οι δημοσιευμένες αναφορές έρευνας αγοράς είναι ένας άλλος πιθανός πόρος, καθώς οποιοσδήποτε έχει κάνει αναζήτηση για το όνομα της βιομηχανίας που τον ενδιαφέρει και μπορεί να δώσει πληροφορίες της μορφής «έρευνα αγοράς». Με αμοιβή, μπορούν να παρέχουν μια εξαιρετική επισκόπηση μιας βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένων ποσοτικών δεδομένων που ενδέχεται να μην βρείτε αλλού σχετικά με το μέγεθος της αγοράς, τους ρυθμούς ανάπτυξης και το μερίδιο αγοράς του συμμετέχοντος στη βιομηχανία. Το μειονέκτημα είναι ότι μπορεί να μην ενδιαφέρεται κάποιος για μια επισκόπηση - μπορεί να τον ενδιαφέρει μια θέση και αυτή η θέση συζητείται μόνο σε τρεις από τις 300 σελίδες της αναφοράς (Cresswell, 2009).

Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιούνται δεδομένα από το τελωνείο της Ρόδου. Λόγω της φύσης της παρούσας έρευνας οποιαδήποτε άλλη εναλλακτική επιλογή δεν ήταν εφαρμόσιμη / υλοποιήσιμη.

4.3 Δείγμα

Όπως έχει ήδη αναφερθεί τα δεδομένα που έχουν χρησιμοποιηθεί στην παρούσα έρευνα προέρχονται από τελωνείο της Ρόδου. Αφορούν τις εισαγωγές και τις εξαγωγές από το 2007 – 2020. Μάλιστα, για τις εξαγωγές γίνεται παρουσίαση για επιμέρους κατηγορίες, ανεφοδιασμός αεροσκαφών, ανεφοδιασμός κρουαζιερόπλοιων, κηροζίνη και είδη ναυτιλίας.

4.4 Στατιστική Ανάλυση

Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε περιγραφική στατιστική υπολογίζοντας τις ποσοστιαίες μεταβολές στις εξαγωγές και τις εισαγωγές για διάφορες χρονικές περιόδους. Το πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε ήταν το Microsoft Office Excel 2013.

4.5 Αποτελέσματα

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται σε πίνακες τα στοιχεία των εξαγωγών και των εισαγωγών.

Πίνακας 1 Εισαγωγές

ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ σε ευρώ	Ποσοστό Μεταβολ
2007	741	21.932.259,11	
2008	620	20.686.359,30	-5,68
2009	498	34.099.860,00	64,84
2010	424	24.137.243,00	-29,22
2011	386	9.123.995,68	-62,20
2012	355	5.184.100,56	-43,18
2013	353	4.682.581,10	-9,67
2014	294	4.005.026,93	-14,47
2015	268	4.208.440,54	5,08
2016	246	4.215.318,37	0,16
2017	307	4.620.161,42	9,60
2018	178	4.505.347,58	-2,49
2019	174	2.830.585,24	-37,17
2020	70	1.870.395,13	-33,92

Σύμφωνα με τον πίνακα 1, παρατηρείται μείωση στις εισαγωγές από το 2007 έως το 2008 και κατά 5,68%, μεταξύ των ετών 2008 – 2009 παρατηρείται αύξηση κατά 64,84%, μεταξύ των ετών 2013 – 2014 παρατηρείται μείωση κατά 14,47%, μεταξύ των ετών 2014 – 2015 παρατηρείται αύξηση κατά 5,08%, μεταξύ των ετών 2015 -2016 παρατηρείται αύξηση κατά 0,16%, μεταξύ των ετών 2016 - 2017 παρατηρείται αύξηση κατά 9,6%, μεταξύ των ετών 2017 – 2018 παρατηρείται μείωση κατά 2,49%, μεταξύ των ετών 2018 – 2019 παρατηρείται μείωση κατά 37,17%, μεταξύ των ετών 2019 – 2020 παρατηρείται μείωση κατά 23,46% και μεταξύ των ετών 2007 – 2020 παρατηρείται μείωση κατά 90,7%.

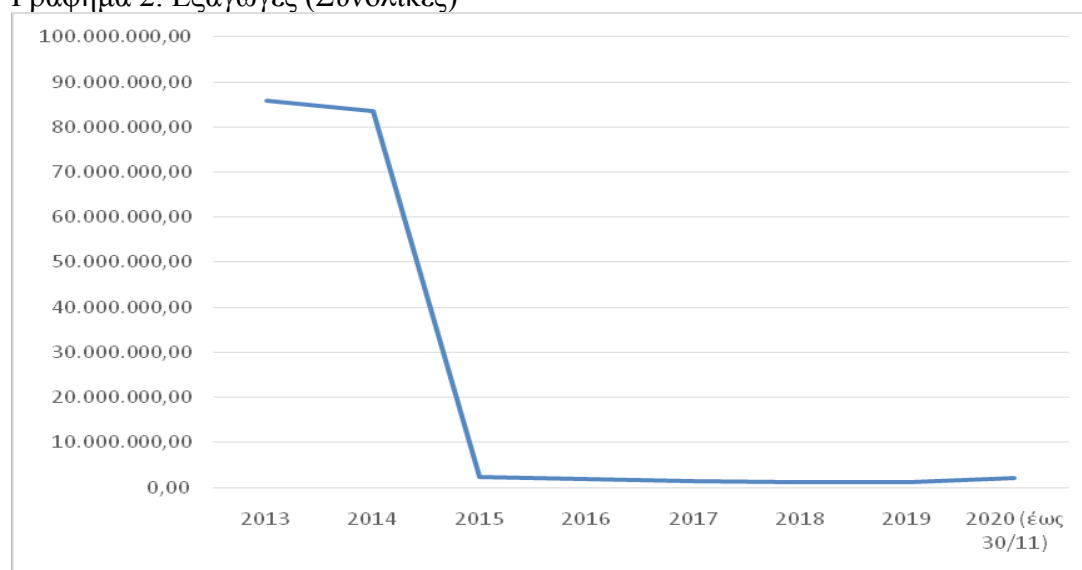
Πίνακας 2 Εξαγωγές (Συνολικές)

ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ	Ποσοστό πτώσης
2013	1663	85.877.470,41	
2014	2937	83.652.939,89	-2,59%
2015	250	2.244.466,46	-97,32%
2016	203	1.890.915,37	-15,75%
2017	175	1.308.765,22	-30,79%
2018	146	1.195.269,09	-8,67%
2019	123	1.211.370,68	1,35%
2020 (έως 30/11)	57	2.025.852,54	82,44%
			-97,43%

Σημείωση: *λήφθηκε υπόψη ότι για το 2020 έχει τα 11/12 του έτους, ** λήφθηκε υπόψη ότι για το 2020 έχει τα 11/12 του έτους, η ποσοστιαία μείωση αναφέρεται στην αθροιστική μείωση μεταξύ των ετών 2013 και 2020.

Σύμφωνα με τον πίνακα 2, παρατηρείται μείωση στις εξαγωγές μεταξύ των ετών 2013 – 2014 κατά 2,59%, μεταξύ των ετών 2014 – 2015 παρατηρείται μείωση κατά 97,32%, μεταξύ των ετών 2015 -2016 παρατηρείται μείωση κατά 15,75%, μεταξύ των ετών 2016 - 2017 παρατηρείται μείωση κατά 30,79%, μεταξύ των ετών 2017 – 2018 παρατηρείται μείωση κατά 8,6%, μεταξύ των ετών 2018 – 2019 παρατηρείται αύξηση κατά 1,35%, μεταξύ των ετών 2019 – 2020 παρατηρείται αύξηση κατά 82,44% και μεταξύ των ετών 2013 – 2020 παρατηρείται μείωση κατά 97,43%.

Γράφημα 2. Εξαγωγές (Συνολικές)

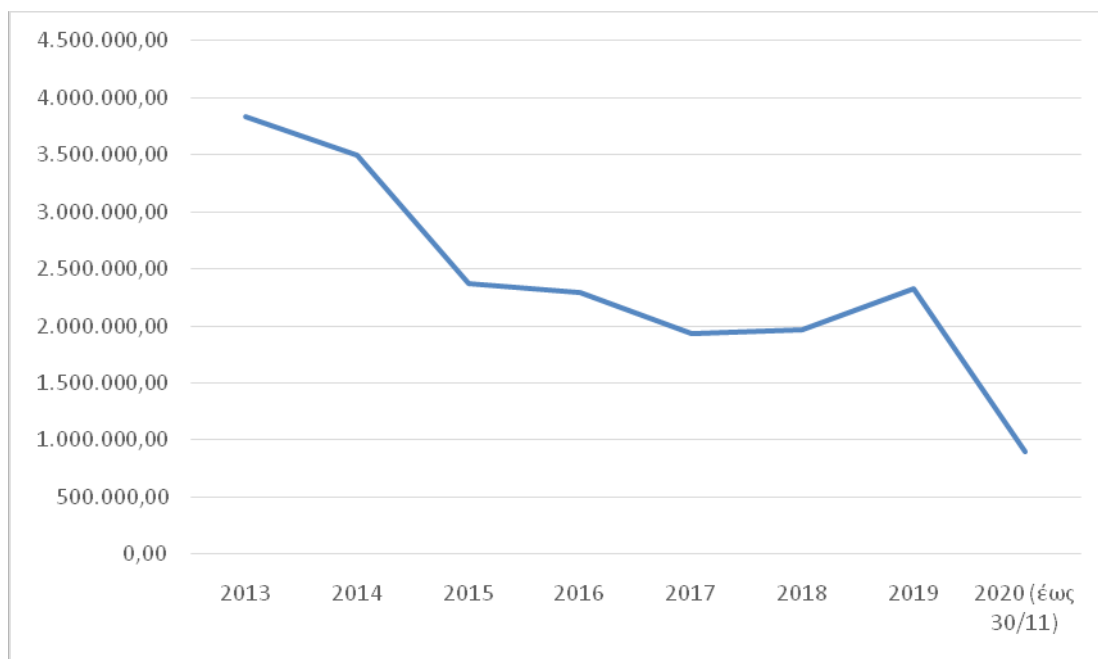
Πίνακας 3 Εξαγωγές (Ναυτιλίας)

ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ	Ποσοστό πτώσης
2013	847	3.834.863,45	
2014	1098	3.493.994,78	-8,89%
2015	923	2.375.964,37	-32,00%
2016	1019	2.290.804,86	-3,58%
2017	964	1.938.789,67	-15,37%
2018	770	1.968.558,00	1,54%
2019	1001	2.325.971,67	18,16%
2020 (έως 30/11)	520	893.111,95	- 58,11%*
			- 74,59%*

Σημείωση: *λήφθηκε υπόψη ότι για το 2020 έχει τα 11/12 του έτους, ** λήφθηκε υπόψη ότι για το 2020 έχει τα 11/12 του έτους, η ποσοστιαία μείωση αναφέρεται στην αθροιστική μείωση μεταξύ των ετών 2013 και 2020.

Σύμφωνα με τον πίνακα 3, παρατηρείται μείωση στις εξαγωγές ναυτιλίας μεταξύ των ετών 2013 – 2014 κατά 8,89%, μεταξύ των ετών 2014 – 2015 παρατηρείται μείωση κατά 32,00%, μεταξύ των ετών 2015 -2016 παρατηρείται μείωση κατά 3,58%, μεταξύ των ετών 2016 - 2017 παρατηρείται μείωση κατά 15,37%, μεταξύ των ετών 2017 – 2018 παρατηρείται αύξηση κατά 1,54%, μεταξύ των ετών 2018 – 2019 παρατηρείται αύξηση κατά 18,16%, μεταξύ των ετών 2019 – 2020 παρατηρείται μείωση κατά 58,11% και μεταξύ των ετών 2013 – 2020 παρατηρείται μείωση κατά 74,59%.

Γράφημα 3. Εξαγωγές (Ναυτιλίας)

Πίνακας 4 Εξαγωγές (Κηροζίνη)

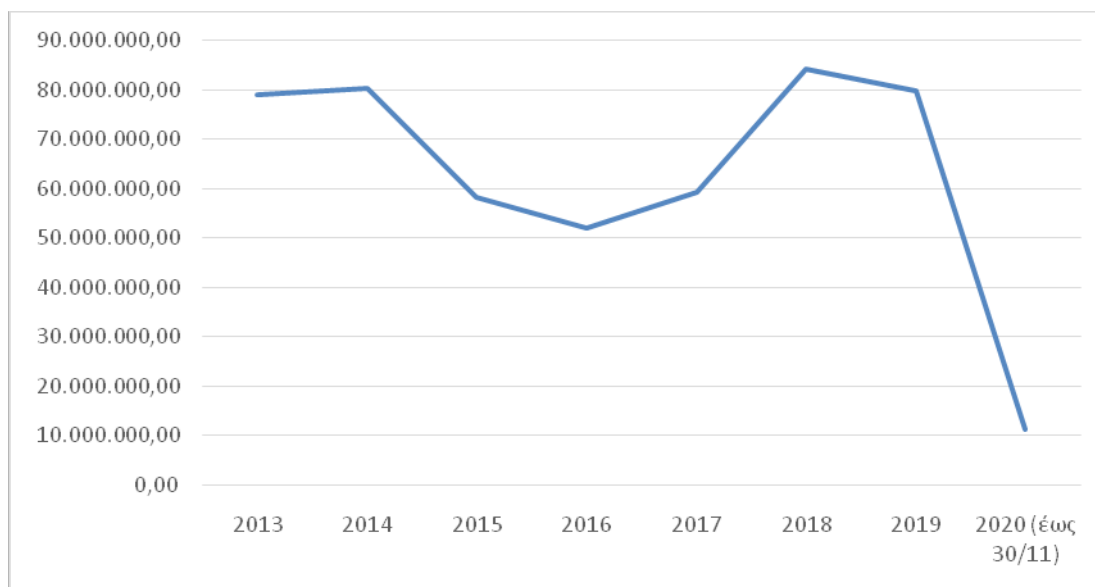
ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ	Ποσοστό πτώσης
2013	1323	79.053.342,09	
2014	2679	80.273.375,60	1,54%
2015	785	58.227.324,48	-27,46%
2016	776	52.046.517,51	-10,61%
2017	763	59.246.712,21	13,83%
2018	761	84.156.229,34	42,04%
2019	743	79.805.705,93	-5,17%
2020 (έως 30/11)	336	11.354.593,86	- 84,48%*
			- 84,33%*

Σημείωση: *λήφθηκε υπόψη ότι για το 2020 έχει τα 11/12 του έτους, ** λήφθηκε υπόψη ότι για το 2020 έχει τα 11/12 του έτους, η ποσοστιαία μείωση αναφέρεται στην αθροιστική μείωση μεταξύ των ετών 2013 και 2020.

Σύμφωνα με τον πίνακα 4, παρατηρείται αύξηση στις εξαγωγές κηροζίνης μεταξύ των ετών 2013 – 2014 κατά 1,54%, μεταξύ των ετών 2014 – 2015 παρατηρείται μείωση κατά 27,46%, μεταξύ των ετών 2015 – 2016 παρατηρείται μείωση κατά 10,61%, μεταξύ των ετών 2016 - 2017 παρατηρείται αύξηση κατά 13,83%, μεταξύ των ετών 2017 – 2018 παρατηρείται αύξηση κατά 42,04%, μεταξύ των ετών 2018 – 2019 παρατηρείται μείωση κατά 5,17%, μεταξύ των ετών 2019 –

2020 παρατηρείται μείωση κατά 84,48% και μεταξύ των ετών 2013 – 2020 παρατηρείται μείωση κατά 84,33%.

Γράφημα 4. Εξαγωγές (Κηροζίνη)

Πίνακας 5 Εξαγωγές (Εφοδιασμοί αεροσκαφών)

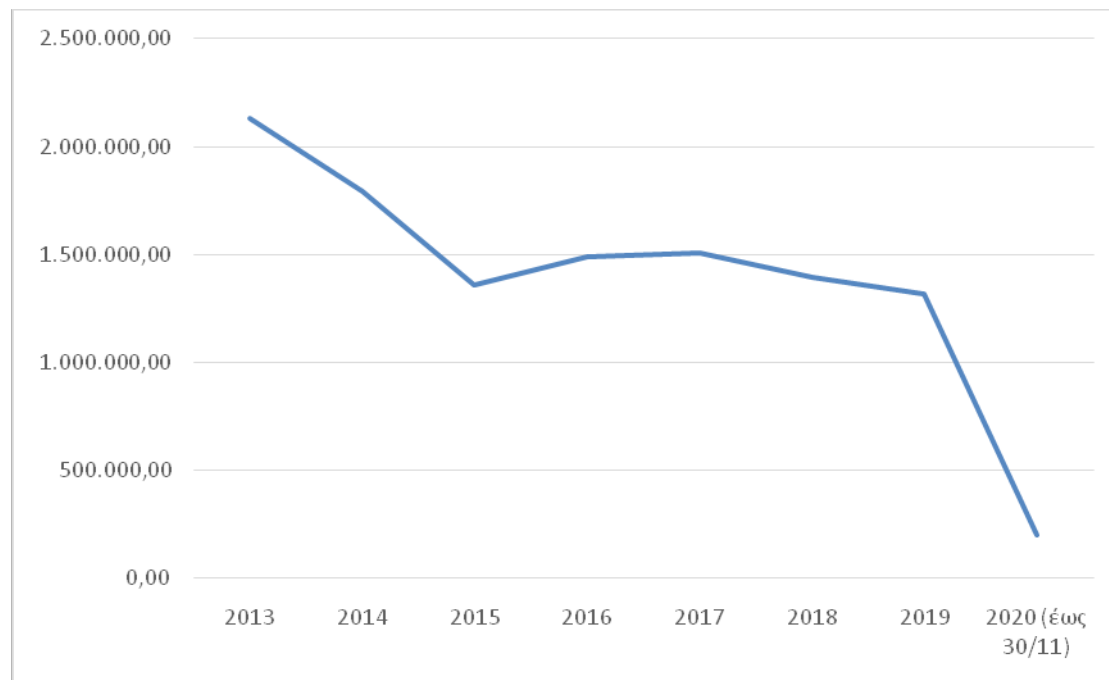
ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ	Ποσοστό πτώσης
2013	11	2.133.004,92	
2014	11	1.794.772,50	-15,86%
2015	9	1.358.783,14	-24,29%
2016	25	1.487.180,66	9,45%
2017	24	1.504.495,99	1,16%
2018	27	1.390.998,65	-7,54%
2019	23	1.314.073,95	-5,53%
2020 (έως 30/11)	9	198.188,68	-83,55%
			-89,86%

Σημείωση: *λήφθηκε υπόψη ότι για το 2020 έχει τα 11/12 του έτους, ** λήφθηκε υπόψη ότι για το 2020 έχει τα 11/12 του έτους, η ποσοστιαία μείωση αναφέρεται στην αθροιστική μείωση μεταξύ των ετών 2013 και 2020.

Σύμφωνα με τον πίνακα 5, παρατηρείται μείωση στις εξαγωγές της κατηγορίας εφοδιασμών αεροσκαφών μεταξύ των ετών 2013 – 2014 κατά 15,86%, μεταξύ των ετών 2014 – 2015 παρατηρείται μείωση κατά 24,29%, μεταξύ των ετών 2015 – 2016 παρατηρείται αύξηση κατά 9,45%, μεταξύ των ετών 2016 - 2017 παρατηρείται αύξηση κατά 1,16%, μεταξύ των ετών 2017 – 2018 παρατηρείται μείωση κατά 7,54%, μεταξύ των ετών 2018 – 2019 παρατηρείται μείωση κατά 5,53%,

μεταξύ των ετών 2019 – 2020 παρατηρείται μείωση κατά 83,55% και μεταξύ των ετών 2013 – 2020 παρατηρείται μείωση κατά 89,86%.

Γράφημα 5. Εξαγωγές (Εφοδιασμοί αεροσκαφών)

Πίνακας 6 Εξαγωγές (Εφοδιασμοί κρουαζιερόπλοιων)

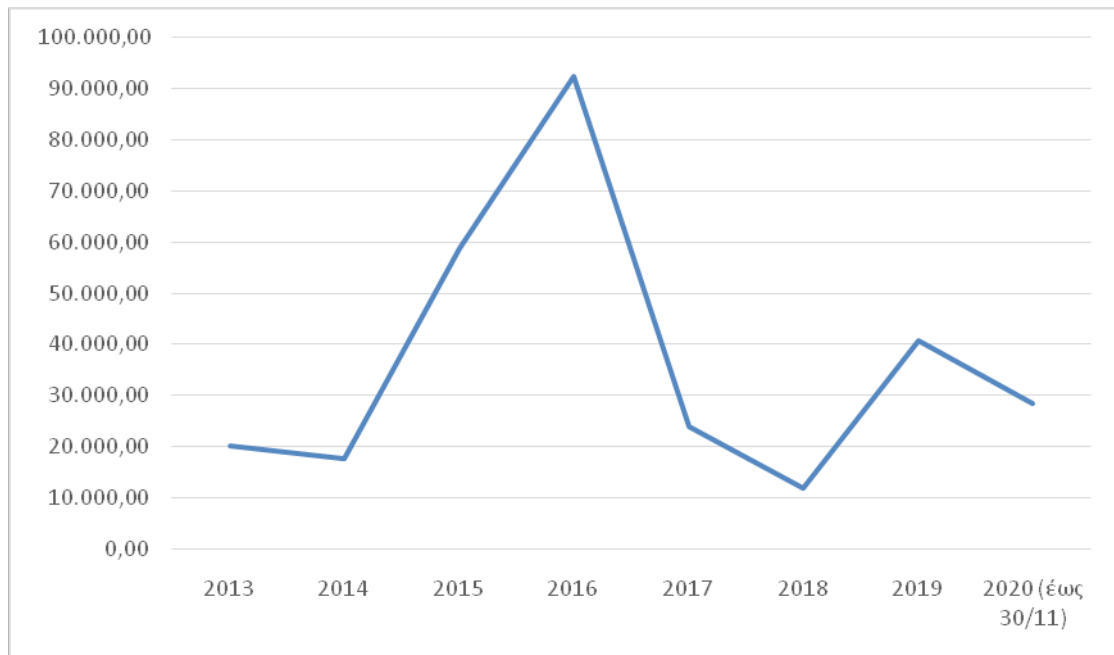
ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ	Ποσοστό πτώσης
2013	8	20.061,15	
2014	10	17.499,84	-12,77%
2015	9	58.878,41	236,45%
2016	16	92.530,75	57,16%
2017	10	23.954,73	-74,11%
2018	7	11.823,56	-50,64%
2019	9	40.837,42	245,39%
2020 (έως 30/11)	4	28.358,51	-
			24,24%*
			54,21%*

Σημείωση: *λήφθηκε υπόψη ότι για το 2020 έχει τα 11/12 του έτους, ** λήφθηκε υπόψη ότι για το 2020 έχει τα 11/12 του έτους, η ποσοστιαία μείωση αναφέρεται στην αθροιστική μείωση μεταξύ των ετών 2013 και 2020.

Σύμφωνα με τον πίνακα 6, παρατηρείται μείωση στις εξαγωγές της κατηγορίας εφοδιασμών κρουαζιερόπλοιων μεταξύ των ετών 2013 – 2014 κατά 12,77%, μεταξύ των ετών 2014 – 2015 παρατηρείται αύξηση κατά 236,45%, μεταξύ των ετών 2015 -2016 παρατηρείται αύξηση κατά 57,16%, μεταξύ των ετών 2016 -

2017 παρατηρείται μείωση κατά 74,11%, μεταξύ των ετών 2017 – 2018 παρατηρείται μείωση κατά 50,64%, μεταξύ των ετών 2018 – 2019 παρατηρείται αύξηση κατά 245,39%, μεταξύ των ετών 2019 – 2020 παρατηρείται μείωση κατά 24,29% και μεταξύ των ετών 2013 – 2020 παρατηρείται αύξηση κατά 54,21%.

Γράφημα 6. Εξαγωγές (Εφοδιασμοί κρουαζιερόπλοιων)

Πίνακας 7 Συνολική αξία εισαγωγών για τις χώρες με την μεγαλύτερη κίνηση

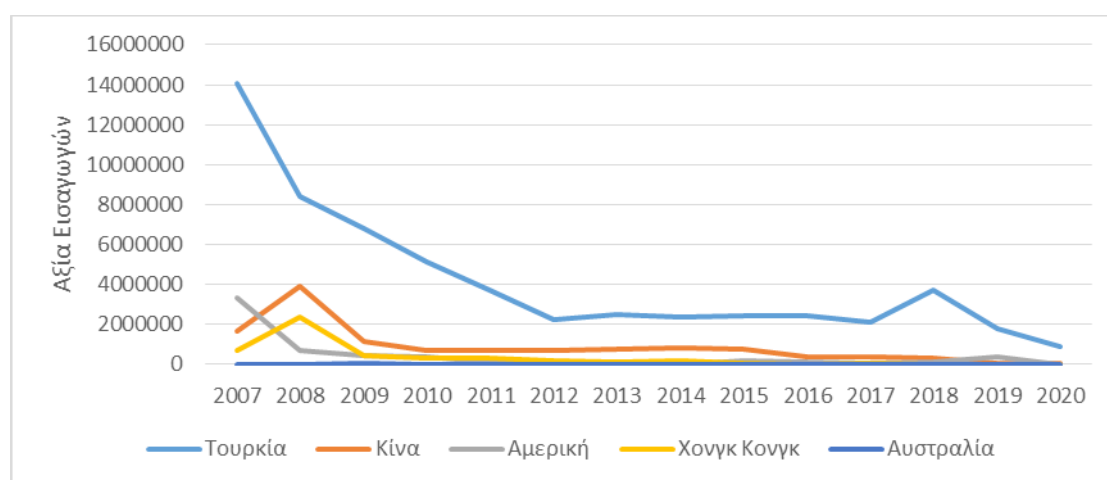
	Τουρκία	Κίνα	Αμερική	Χονγκ Κονγκ	Αυστραλία
2007	14081840	1692367	3345532	670231	4650
2008	8423812	3921950	691418	2394104	3670
2009	6799581	1144969	454711	433587	71426
2010	5114390	726986	377072	309402	18191
2011	3701746	684483	137614	315811	25953
2012	2255266	715254	117686	165112	16415
2013	2483724	796094	119283	116219	0
2014	2353634	818074	17979	209855	4720
2015	2412889	769716	168431	48011	2420

2016	2468463	373516	111632	20905	9281
2017	2109159	364982	55886	33663	0
2018	3728591	309121	99306	9107	1000
2019	1805695	39601	379000	16508	9111
2020	875911	64976	15223	11011	700
2007-2019	-87,18%	-97,66%	-88,67%	-97,54%	95,94%
2007-2020	-93,78%	-96,16%	-99,54%	-98,36%	-84,95%

Σημείωση: στις δύο τελευταίες γραμμές του πίνακα παρουσιάζεται η ποσοστιαία μεταβολή για δύο χρονικές περιόδους, 2007 – 2019 και 2007 – 2020

Στον πίνακα 7 παρατηρείται η αξία των εισαγωγών από την Τουρκία, την Κίνα, την Αμερική και το Χονγκ Κονγκ να έχει μειωθεί τις χρονικές περιόδους 2007 – 2019 και 2007 – 2020 σχεδόν πάνω από 90%. Το ίδιο ισχύει και για την Αυστραλία μόνο για την περίοδο 2007 – 2020 ενώ την περίοδο 2007 – 2019 οι εισαγωγές διπλασιάστηκαν. Πιθανόν αυτό να υποδηλώνει ότι η μείωση που παρατηρείται στις εισαγωγές από την Αυστραλία το 2020 οφείλεται στον μεγαλύτερο βαθμό στην πανδημία του κορονοϊού.

Γράφημα 7 Συνολική αξία εισαγωγών για τις χώρες με την μεγαλύτερη κίνηση

Πίνακας 8 Συνολική αξία εισαγωγών ανά κωδικό δασμολογικής κατάταξης

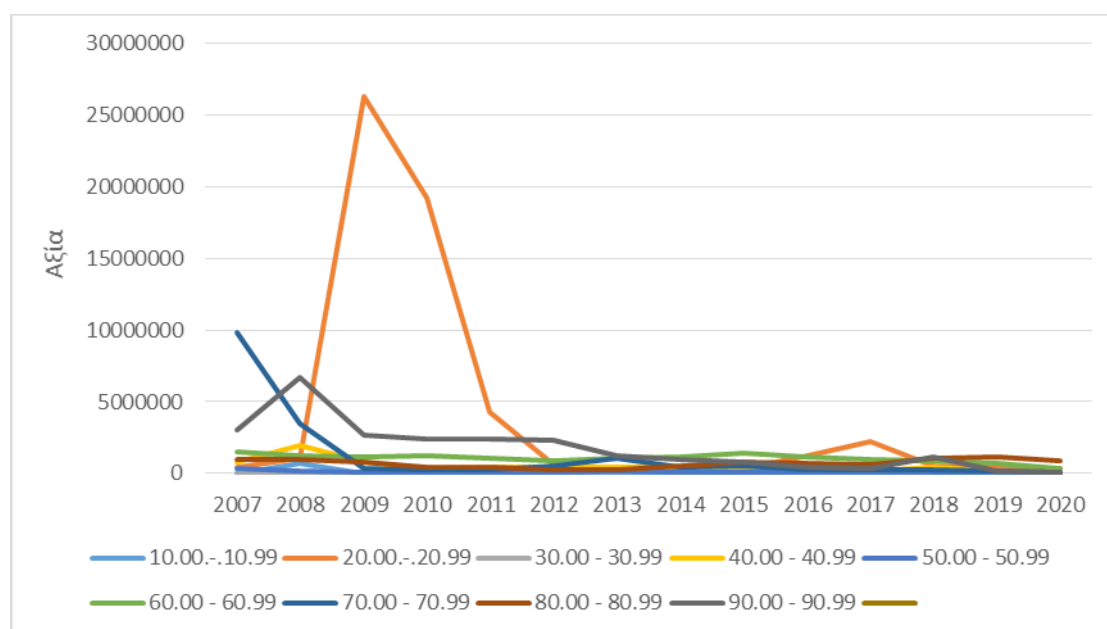
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
10.00.-10.99	841	691642	4806	17484,79	13978,39	0	0	1880
20.00.-20.99	392678	1096520	26327954	19219866,08	4304383	589566,14	259996,01	302429,3
30.00 - 30.99	74534	26794	41958	165464,28	78490,13	127786,77	252182,8	208112,53
40.00 - 40.99	785715	1978125	813345	375839,92	440113,52	433131,23	428611,96	407657,09
50.00 - 50.99	306501	174219	28610	30120,28	53276,18	36559,3	127544,45	40236,04
60.00 - 60.99	1533561	1241924	1160833	1196364,74	1093434,75	864586,19	1038302,53	1137314,69
70.00 - 70.99	9865134	3489335	346589	227266,55	253803,51	545245,7	1028597,48	436854,68
80.00 - 80.99	951625	928376	768637	475626,45	439596,18	270937,01	288546,32	477057,14

90.00 - 90.99	3018393	6687781	2649085	2426578,91	2442275,36	2307309,61	1251478,25	991190,27
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2007-2019	2007-2020
10.00.-10.99	0	12579,78	0	0	0	0	-100,00%	-100,00%
20.00.-20.99	332932,35	1271605,78	2216113,14	529862,82	408110,58	324578,93	3,93%	-17,34%
30.00 - 30.99	87252,37	34048,34	90365,91	181227,55	129617,95	17505,07	73,90%	-76,51%
40.00 - 40.99	195069,46	296284,1	129152,14	429526,59	153546,2	46737,16	-80,46%	-94,05%
50.00 - 50.99	65622,37	43817,95	19057,38	39953,2	24215,33	19975	-92,10%	-93,48%
60.00 - 60.99	1412655,01	1139817,9	973425,81	853573,75	686220,69	326515,69	-55,25%	-78,71%
70.00 - 70.99	553936,21	272152,49	239417,28	235417,03	139960,66	43541,3	-98,58%	-99,56%
80.00 - 80.99	794707	719116,12	614708,82	1043343,9	1103398,84	921291,07	15,95%	-3,19%
90.00 - 90.99	764785,77	425895,91	337298,14	1192442,74	185514,99	107327,76	-93,85%	-96,44%

Σημείωση: στις δύο τελευταίες γραμμές του πίνακα παρουσιάζεται η ποσοστιαία μεταβολή για δύο χρονικές περιόδους, 2007 – 2019 και 2007 – 2020

Σύμφωνα με τον πίνακα 8 τις χρονικές περιόδους, 2007 – 2019 και 2007 – 2020 παρατηρείται σημαντική μείωση σχεδόν άνω του 80% στους κωδικούς δασμολογικής κατάταξης 10.00.-10.99, 40.00 - 40.99 έως 70.00 - 70.99 και 90.00 - 90.99. Στους κωδικούς 20.00.-20.99, 30.00 - 30.99 και 80.00 - 80.99 η κατάσταση φαίνεται να είναι σχετικά σταθερή παρόλο τις ενδιάμεσες αυξομειώσεις.

Πίνακας 8 Συνολική αξία εισαγωγών ανά κωδικό δασμολογικής κατάταξης

Συμπεράσματα

Από την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε βρέθηκε ότι η αξία των εισαγωγών στο τελωνείο της Ρόδου το 2007 κυμαίνονταν στα 21,932 εκατομμύρια ευρώ οι οποίες μειώθηκαν το 2020 στα 1,870 εκατομμύρια ευρώ, ποσοστό μείωσης κατά 90,70%. Το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης συνέβη μεταξύ των ετών 2008 και 2013 κατά 77,36% λόγω της οικονομικής κρίσης. Μια μικρή αύξηση επήλθε τα έτη 2015 – 2017 αλλά χάθηκε λόγω της μεγάλης μείωσης την περίοδο 2018 – 2019 κατά 37,17%. Επιπλέον, το 2020 έναντι του 2019 υπήρξε μια μείωση κατά 27,91% λόγω κορονοϊού.

Σχετικά με τις εξαγωγές αυτές κυμαίνονταν στα 85,877 εκατομμύρια ευρώ το 2013 και μειώθηκαν στα 2,025 εκατομμύρια ευρώ, μείωση κατά 97,43%. Η μεγαλύτερη μείωση επήλθε την περίοδο 2014 – 2015 κατά 97,32%. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι υπήρξε αύξηση την περίοδο 2019 – 2020 κατά 82,44%. Όσον αφορά τις ναυτιλιακές εξαγωγές παρατηρήθηκε μείωση κατά 74,59% μεταξύ των ετών 2013 – 2020. Το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης επήλθε την περίοδο 2019 – 2020 κατά 58,11% ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης ήταν κατά 18,16% την περίοδο

2018 – 2019. Επιπλέον, παρατηρήθηκε μείωση στις εξαγωγές κηροζίνης κατά 84,33% μεταξύ των ετών 2013 – 2020. Η μεγαλύτερη μείωση μεταξύ δύο ετών ήταν την περίοδο 2019 – 2020, μείωση κατά 84,48%. Από την άλλη η μεγαλύτερη αύξηση ήταν την περίοδο 2017 – 2018, αύξηση κατά 42,04%. Αυτό που παρατηρείται γενικότερα για τις εξαγωγές κηροζίνης είναι το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης οφείλεται στον κορονοϊό ενώ οι επιμέρους μειώσεις και αυξήσεις μεταξύ των ετών πιθανόν οφείλονται στην τουριστική κίνηση και στην αποθεματοποίηση του καυσίμου. Επιπρόσθετα, παρατηρήθηκε μείωση στις εξαγωγές της κατηγορίας εφοδιασμών αεροσκαφών κατά 89,86% μεταξύ των ετών 2013 – 2020. Η μεγαλύτερη μείωση μεταξύ δύο ετών ήταν την περίοδο 2019 – 2020, μείωση κατά 83,55%. Από την άλλη η μεγαλύτερη αύξηση ήταν την περίοδο 2015 – 2016, κατά 9,45%. Αυτό που παρατηρείται γενικότερα για τις εξαγωγές της κατηγορίας εφοδιασμών αεροσκαφών το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης οφείλεται στον κορονοϊό ενώ οι επιμέρους μειώσεις και αυξήσεις μεταξύ των ετών πιθανόν οφείλονται στην τουριστική κίνηση. Τέλος, ως προς τις εξαγωγές της κατηγορίας εφοδιασμών κρουαζιερόπλοιων παρατηρήθηκε αύξηση κατά 54,21% μεταξύ των ετών 2013 – 2020. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρήθηκε την περίοδο 2015 – 2016 με 236,45% αλλά και την περίοδο 2018 – 2019 κατά 245,39%. Οι μεγαλύτερες μειώσεις παρατηρήθηκαν τις περιόδους 2016 – 2017 και 2017 – 2018 κατά 74,11% και 50,64% αντίστοιχα.

Βιβλιογραφία

- Bournakis, I. (2013), “Costs, knowledge and market structure: understanding the puzzle of international competitiveness with Greek export data”, *International Review of Applied Economics*, Vol. 28/2, pp. 240-269
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3rd ed.). Sage Publications, Inc.
- Doing Business, (2019) *Training for Reform*, [online] ανάκτηση από: https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf [πρόσβαση 10-11-2020]
- Eurostat (2020) Change in trade balance between 2007 and 2012, [online] ανάκτηση από: <https://ec.europa.eu/eurostat> [πρόσβαση 8-11-2020]
- Eurostat (2020) Current Account Balance, [online] ανάκτηση από: <https://ec.europa.eu/eurostat> [πρόσβαση 6-11-2020]
- Eurostat (2020) Imports and Exports as % of GDP, 2007, [online] ανάκτηση από: <https://ec.europa.eu/eurostat> [πρόσβαση 8-11-2020]
- Hummels, D. and P. Klenow (2005), “The Variety and Quality of a Nation’s Exports”, *American Economic Review*, Vol. 95/3, pp. 704-723
- Khandelwal, A. (2010), “The Long and Short (of) Quality Ladders”, *Review of Economic Studies*, Vol. 77/4, pp. 1450-1476
- Leigh, D., S. Fabrizio and A. Mody (2009), “The Second Transition : Eastern Europe in Perspective”, No. IMF Working Paper No. 09/43, International Monetary Fund, <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/31/The-Second-Transition-EasternEurope-in-Perspective-22708> (accessed on 17 December 2020)
- Mody, A., D. Igan and S. Fabrizio (2007), “The Dynamics of Product Quality and International Competitiveness”, No. Working Paper No. 07/97, IMF, <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/31/The-Dynamics-of-Product-Qualityand-International-Competitiveness-20647> (accessed on 16 December 2020).

- Naftemporiki (2020) Έκθεση ΔΝΤ: Ανάπτυξη 4,1%- Σταδιακή μείωση του χρέους έως το 2022, [online] ανάκτηση από: **<https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1645767/ekthesi-dnt-anaptuksi-41-stadiaki-meiosi-tou-xreous-eos-to-2022>** [πρόσβαση 7-11-2020]
- OECD (2016), OECD Economic Surveys: Costa Rica 2016: Economic Assessment, OECD Publishing, Paris, https://dx.doi.org/10.1787/eco_surveys-cri-2016-en
- OECD (2018), “Are survivor pensions still needed?”, in OECD Pensions Outlook 2018, OECD Publishing, Paris, https://dx.doi.org/10.1787/pens_outlook-2018-10-en.
- Word Bank (2020) Company profile, [online] ανάκτηση από: <https://www.worldbank.org/> [πρόσβαση 8-11-2020]
- World Trade Organization (2020) Organization Profile [online] ανάκτηση από: <https://www.wto.org/> [πρόσβαση 7-11-2020]
- Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (2020) Προφίλ Υπηρεσίας [online] ανάκτηση από: <https://www.statistics.gr/> [πρόσβαση 10-11-2020]

Παράρτημα

Στα πλαίσια της εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας τέθηκαν οι παρακάτω ερωτήσεις στον καθ' ύλη αρμόδιο του Τελωνείου Ρόδου.

Ερωτήσεις συνέντευξης

1. Για ποια έτη μπορούμε να έχουμε στοιχεία ηλεκτρονικά που αφορούν τις εισαγωγές-εξαγωγές του Τελωνείου σας;
2. Ποια η κατηγοριοποίηση των εισαγωγών; Ποια στοιχεία έχουμε ανά έτος για αυτές συνολικά;
3. Ποια η ποσότητα διασαφήσεων και η στατιστική αξία ανά δασμολογική κατάταξη;
4. Ποιες είναι οι χώρες καταγωγής με τα περισσότερα παραστατικά εισαγωγής με τις αντίστοιχες στατιστικές αξίες τους;
5. Ποιος είναι ο αριθμός διασαφήσεων εξαγωγών του Τελωνείου Ρόδου ανά έτος και ποια η αντίστοιχη στατιστική αξία τους;
6. Ποια είναι η κατηγοριοποίηση των εξαγωγών; Ποια στοιχεία έχουμε ανά έτος για αυτές συνολικά;
7. Ποιος ο αριθμός των αντίστοιχων παραστατικών και ποια η στατιστική τους αξία όσο αφορά τις απλοποιημένες διασαφήσεις εξαγωγής με καύσιμο ναυτιλίας και κηροζίνη;
8. Ποιος ο αριθμός των αντίστοιχων παραστατικών και ποια η στατιστική τους αξία όσο αφορά τις απλοποιημένες διασαφήσεις εξαγωγής (τύπου Z) των εφοδιασμών πλοίων και αεροσκαφών αντίστοιχα;

Ευχαριστούμε για το χρόνο σας.